Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1251

ՈՒՐԲԱԹ 4 ՄԱՐՏ 1888 (Ն. Տ.) 16 ՄԱՐՏ 1888

4 ՐԷՃԷՊ 1305

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده ﴿ اره‌ولك
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	դահեկան արծաթ		160
» » Վեցամսեայ	»	»	80
» » Եռամսեայ	»	»	40
Գաւառաց » եւ օտարական Թղթատարով տարեկան	»	»	240
Գաւառաց համար եւ օտարական Թղթատարով վեցամսեայ	»	»	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	ֆրանք		56
» » վեցամսեայ	»		28

Դուրս ղրկուած լրագրաց համբու ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է
Խմբագրութեանս ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 4 ՄԱՐՏ, 1888

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆ

Ի վաղուց անտի Բարեկենդանը սահմանուած է լինել ընկերական տարւոյն զուարթագոյն մասը, զոր այս տարի՝ Զատկին ուշ հասնելուն շնորհիւ՝ գարնանային գեղեցիկ եղանակ մը իւր ժպտուն դէմքով ևս առաւել կը զուարթացնէ. Բայց եթէ եղանակը գարուն է, ո՛րչափ սիրտերու մէջ դեռ եւս կը փչեն տարւոյս ձմեռնային սաստկաշունչ քամիներն. Երբ միջին կարգի և բարձր կարգի ազգայիններ ընտանեօք — կամ առանց ընտանեաց — Բարեկենդանը կը տօնեն ճոխ կերուխումով իւրաքանչիւրն իւր կարողութեան համեմատ, ո՛րչափ քիչեր տրամադիր են յիշել թէ այսօր բազմաթիւ հայ ընտանիքներ, որբ տղայք, այրի կանայք և անկար ծերունիք սովորական տնակ մը կերակուրն իսկ չեն կրնար գտնել. Երբ շատեր այս քանի մը օրերը կ'անցունեն երգերով, պարերով և զուարթ խօսակցութեամբք, ո՛րչափ աւելի մեծ թիւ մը կը կազմեն այն Հայեր և Հայուհիներ որք ի Կ. Պոլիս և ի գաւառս սովորականէն աւելի տրտմութեամբ համակեալ կը մնան այս միջոցիս. Ծանօթ իրողութիւն մ'է թէ այս տարի ուրիշ տարիներէ աւելի աղքատութիւն ու թշուառութիւն կը տիրեն երկրին այլ և այլ կողմերը. Շատ մը գաւառաց բացառիկ տառապանքն անդրադարձած է Կ. Պոլսոյ վրայ, ուր գործոց դադարեալ վիճակը շատ տուներու մէջ տխրութեան քող մը սփռած է. Այսպիսի տօնական օրերու մէջ աղքատներն յիշել ո՛րչափ մեծ պարտաւորութիւն մ'է. Պարտաւորութենէ աւելի բան մ'է այդ, ճշմարիտ հաճոյք մ'է, Բարեկենդանի յատուկ զուարճութեանց ազնուագոյն մասն է. Այս մասին երկարելու պէտք չունինք. զի Քրիստոնէութեան առաջին դարերէն ի վեր Հայք նշանաւոր հանդիսացած են մարդասիրութեամբ, աղքատասիրութեամբ եւ ողորմածութեամբ. Մեր նախնեաց մարդասիրական հաստատութիւնք պերճախօս ապացոյց են այսմ, եւ ամեն դարուց մէջ ամեն ժամանակ հիւանդանոցներու, որբանոցներու և աղքատանոցներու գոյութիւնն ի Հայս՝ ապացոյց է թէ նախնեաց քրիստոնէական մարդասիրութեան ոգին երբեք չէ մարած հայ ժողովրդեան մէջ.

Կ'ըսենք «քրիստոնէական մարդասիրութիւն». Ամեն կրօնի մէջ մարդասիրութիւն և բարեգործութիւն երեւելի տեղ մը կը բռնեն. Բայց Յիսուս Քրիստոս առաւելագոյնս շեշտած է այս ազնիւ զգացմանց գործնական կիրառութեան վրայ. Քրիստոսի կրօնն իրաւամբ կը պարծի ո՛չ միայն անհատի ազնուացմամբ և սրբացմամբ, այլ նաև ընկերութեան բարւոքմամբ և բարձրացմամբ, շնորհիւ իւր մարդասիրական և ընկերսիրական լայնատարր սկզբանց, որք կը բովանդակեն ցարդ կատարուած և կատարելի ընկերային ամեն բարւոքմանց հիմերն ու սերմերը. Քրիստոս իրաւամբ կը պարսաւէր այն հրեայ կրօնաւորներ և օրէնսգէտներ, որք կրօնից լոկ արարողական և ծիսական մասերն ի ցոյցս մարդկան ի գործ դնելով, կը կարծէին արժանավայել և սուրբ կեանք մը վարել. Քրիստոս գոհ չէր ասկէ. Կը պատուիրէր ամեն առթիւ՝ կրօնային հաւատքը ցոյց տալ մեր գործերով, մեր վարած կեանքով. Բոլորովին սխալ հասկցած կը լինինք Քրիստոսի վսեմ կրօնն, եթէ զայն նկատենք անըմբռնելի հաւաքածոյ մը միստիքական հաւատալեաց. Քրիստոս աւելի գործնական էր իւր վարդապետութեանց մէջ. Ամեն ծառ իւր պտուղէ և ամեն Քրիստոնեայ իւր գործերէ կը ճանչուի, ըստ Քրիստոսի. Կրնանք երեւակայել կարգ մը Քրիստոնեաներ, որք արդարեւ պահք ու ծոմ կը բռնեն, կը խոստովանին և Ս. Հաղորդութիւն կը ճաշակեն մեծ տօներուն. բայց բնաւ փոյթ չեն ըներ քրիստոնէավայել կեանք մը վարելու, և Քրիստոնէի հիմնական պարտաւորութեանց մին չեն նկատեր իրենց կարողութեան չափով օգնել իրենց շուրջը տառապող թշուառութեանց սփոփման. Այսպիսեաց բարեպաշտութիւնն հաճոյ չպիտի թուէր Քրիստոսի. Քրիստոնէութեան Հիմնադիրը, կրօնի վերացական մասին չափ և թերեւս աւելի հոգ տանելով իրական և օգտակարագոյն մասին համար, ամեն առթիւ մեծագոյն մտադրութեան առարկայ կ'ընէր թշուառութեան սփոփումն իւր զանազան ձեւոց ներքև. Մարդասիրու[illegible] մեն քարոզներու, ամեն պատուէրներու անբաժանելի մասը կը կազմէին.

Բարեգործութիւնը ժամանակի եւ տեղւոյ խնդիր չէ. Ոմանք դիւրին փաստ մ'ունին արդարացնելու այս մասին իրենց զանցառութիւններն, առարկելով թէ ժամանակները նպաստաւոր չեն, և թէ հայ ժողովրդեան պէս փոքր եւ աղքատ ազգի մը մէջ կարելի չէ մարդասիրական այնպիսի մեծ գործեր ակնկալել, որովք կը պարծին քրիստոնեայ ուրիշ հարուստ և բարեկեցիկ ազգաց անհատներ. Բայց եթէ ժամանակները տագնապալից են, — եւ զայս ո՛չ ոք կրնայ ուրանալ, — պարտինք յիշել թէ անխնամ որբերն ու հիւանդներն, անկարներն, այրիներն եւ ամեն թշուառութիւններն ամեն ժամանակէ աւելի ստիպողաբար օգնութիւն կ'աղաղակեն և կ'ակնկալեն. Տագնապալից ժամանակներու մէջ փոքր նպաստներ նոյնչափ գնահատելի են որչափ մեծաքանակ նպաստներ նիւթական բարգաւաճման ժամանակներու մէջ. Հայ ազգայիններ, որովհետեւ չեն կրնար մէկ մէկ մեծանուն բարերարներ հանդիսանալ, չեն ազատիր սակայն իրենց կարողութեան չափով բարիք գործելու քրիստոնէական և հայկական պարտաւորութենէն.

Բայց եթէ վայրկեան մ'ընդունինք թէ բարեգործութիւնը կրնայ ժամանակի և տեղւոյ խնդիր նկատուիլ, պիտի հետեւի թէ արդի ժամանակիս մէջ և հայ ժողովրդեան մէջ առաւելագոյն բարեգործութեան պէտք մը կայ. Այն համեմատութեամբ որ Թուրքիա նիւթական անձկութենէ կը նեղուի առաջուընէ շատ աւելի, կը տեսնենք թէ թշուառութիւնն աւելցած է Հայոցս մէջ ևս. Ո՛չ ապաքէն այս տխուր պարագայից մէջ աստիճան մ'ևս կ'աւելնայ բարեգործութեան մասին մեր ամենուս պարտաւորութիւնը. Նաեւ, Հայ մը չի կրնար նոյն աչքով նայիլ հայ թշուառի մը վրայ որով Անգլիացի մը կրնայ նայիլ անգլիացի թշուառի մը վրայ. Անգլիացին իրաւամբ կրնայ խորհիլ թէ իւր ազգի մէջ թշուառութեան առաջքն առնլու և զայն դարմանելու համար ամեն միջոցներ ի գործ դրուած են օրինօք, ընկերական և հանրական կռուանին վրայ, մինչ Հայը զուրկ է նոյն մխիթարական մտածումէ. Ուրեմն, եթէ ժամանակի և տեղւոյ տարբերութեամբ կը փոփոխուին բարեգործութեան պարտականութիւնք, Հայոց մէջ և արդի տագնապալից ժամանակիս մէջ այս պարտականութիւնք ամեն ժամանակէ աւելի ստիպողական կարեւորութիւն մը կը ստանան.

Այս մտածմամբ, ուրախ ենք հաստատելով թէ Մայրաքաղաքիս այլ և այլ կողմերը մեր ազգայինք ընկերութիւններ հաստատած են նպաստ հաւաքելու և արժանաւոր կարօտելոց բաշխելու համար. Խասգիւղի, Սկիւտարի, ինչպէս և Գում-գաբուի, Ենի գաբուի և Կէտիկ-փաշայի միացեալ թաղերուն մէջ կան Աղքատախնամ մարմիններ, որք յոյժ գնահատելի [illegible] հիւանդներուն բժիշկ, դեղ և սնունդ ղրկելով, նաև ուտեստ, վառելիք և զգեստեղէն բաշխելով որբ և խեղճ տղաքներու, անպաշտպան այրիներու և անկար ու անոյր ծերունիներու. Մայրաքաղաքիս մանաւանդ խեղճ պանդուխտ ազգայնոց մէջ տիրող թշուառութիւնն ա՛նչափ մեծ է որ Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցին մէջ այս միջոցիս սովորականէն աւելի պատսպարեալներ կան, և թաղերու մէջ բնակող մեծաւ մասամբ բնիկ թշուառներն ու թշուառուհիներն հոգալ այդպիսի ընկերական մարմիններու գործը պէտք է լինի. Մասնաւորապէս ուրախալի է լսել թէ Սամաթիոյ մէջ եւս Ցակոբեան Մեծ. Միքայէլ էֆէնտիի առաջարկութեամբ և պաշտպանութեամբ կազմուած է Աղքատախնամ Ընկերութիւն մը, որ առաջին հրաւիրագիրն հրատարակեցինք լրագրոյս փետր. 27 ի թուով. Միքայէլ էֆէնտի մեծ բարիքներ ըրած է Սամաթիոյ թաղին, և կը յուսանք թէ իւր ազդեցիկ ձայնին բոլոր Սամաթիոյ Հայք սիրով պիտի պատասխանեն՝ երեք թաղից հաւասար գործակցութեամբ կազմակերպելով աղքատախնամ մարմին մը, նոյն՝ թաղերու թշուառ ընտանիքներն ըստ կարելւոյն խնամելու համար. Ասով Սամաթիացիք, իրենց թաղային մէկ մեծ պէտքն հոգալէ զատ, ցոյց տուած պիտի լինին թէ գիտեն գնահատել իրենց բարերարութիւն ընող անձերու արժանիքն, և հատուցանել փոխարէնն այն բարեաց զորս վայելած են.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պուլանժէ զօրավարին մասնակի (եւ ո՛չ ընդհանուր) ընտրութեան մը մէջ 54,000 քուէ ստանալն օտար երկրաց մէջ եւս կը նկատուի գէշ նշան մը. Պուլանժէ ձեռքի տակէ քաջալերած լինի այս ցոյց թէ ոչ, այսչափ Ֆրանսացիներ առանց մեծ պատրաստութեան Պուլանժէի դրօշը բարձրացնելով միտում մը կը ցուցնեն յարգարգային Հանրապետութիւնն անոր յանձնելու, և զինուորական դիկտատորութիւն մը հաստատելու, եթէ Երրորդ Հանրապետութիւնը շարունակէ երկիրը ձանձրացնել, եթէ ֆրանսացի ժողովուրդը վարժուի սա գաղափարին թէ Հանրապետութիւնը զօրեղ կառավարութիւն մը չի կրնար տալ երկրին. Պուլանժէականաց ցոյցը նշան մ'է թէ Երրորդ Հանրապետութիւնն եւս իւր երկու նախորդաց պէս կրնայ քայքայիլ՝ զինուորական փայլուն անուան մը առջեւ նուաղելով.

—Կովկասոյ լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Բագուի հարուստ Թուրք մը, Զէյնալ Թաղիէվ, ձեռնարկած է Բագուի մէջ հիմնել մահմետական բարեգործական ընկերութիւն մը, նման Ռուսաց և Հայոց նոյնօրինակ ընկերութիւններուն. Զէյնալ էֆէնտի տասն հազար ռուբլի նուիրեր է այս մարդասիրական [illegible] ռուբլի. Հայր և որդիք գլուխ կանգնած են գործին, և այժմ կը զբաղին պատկառելի դրամագլուխ մը կազմելու. Առաջին անգամն է որ Կովկասոյ Մահմետականք այս տեսակ ընկերութիւն մը կը հիմնեն.

—Լոնտոնէ կուգայ վերջին յիշատակ մը Կորտոն զօրավարին. Ի լոյս ընծայուած են կարգ մը նորանամակներ զորս Խարթումէ պաշտպանն ուղղած էր իւր քրոջ. Այս նամակաց հետ հրատարակուած է նաեւ նամակ մը զոր Վիքթորիա Թագուհին ժամանակաւ ուղղած էր առ Օրիորդ Կորտոն. Իւր նամակաւ Թագուհին ցաւ կը յայտնէ որ՝ իւր ստիպողական պնդմանց հակառակ՝ Կորտոն զօրավարին հարկաւոր օգնութիւն չղրկուեցաւ անոնց կողմէ որք այս վտանգաւոր ձեռնարկութեան մղած էին զնա. Չէր սպասուէր բնաւ որ Թագուհւոյն արտօնութեամբ այսպիսի հրապարակային պարսաւ մը տրըւէր Պ. Կլատսթոնի, որ յայնժամ կը վարէր Անգլիոյ գործերը. Պ. Կլատսթոնի հակառակորդի մը մատը կը նըշմարուի Թագուհւոյն նամակին հրատարակման մէջ. Ազատականք արդարեւ պախարակելի են որ զԿորտոն Խարթում ղրկելէ յետոյ ժամանակին օգնութիւն չհասուցին նմա. Բայց ի՞նչ ապահովութիւն կայ թէ Պահպանողականք այն ժամանակի պարագայից մէջ լաւագոյն ընթացքի մը պիտի հետեւէին.

—Բրուսիոյ կրթական և կրօնական գործոց նախարարութեան հրամանաւ, Պիզմարք Իշխանին Ռայխսդակի մէջ արտասանած մեծ ճառն՝ հեղինակին կողմէ սրբագրուելով՝ առանձին տպուած է տետրակի ձեւով, և ամեն նախակրթարաններու և մանկավարժական դպրոցներու գրադարանաց մէջ մէկ մէկ օրինակ պիտի դրուի՝ յուսումնասիրութիւն նոր սերնդեան.

—Կը յիշուի թէ ի Բոզէն բոլոնական դրամատուն մը կազմուած էր՝ Բոզէնի գերմանացման դէմ դնելու համար, թոյլ չտալով որ Բրուսիոյ կառավարութիւնը գնէ և գերման գաղթականներու բաշխէ լեհ հողատէրաց ագարակներն ու տուներն. Այս ազգասիրական սեղանաւորութիւն կ'երեւի թէ յաջողութիւն չէ ունեցած. զի կը ծանուցուի թէ յիշեալ դրամատունը լուծուելու վրայ է.

—Իտալեան կառավարութիւնը տասն Թորփիլանաւեր ապսպրեց բրուսիական գործարանի մը. Ֆրանսա և Իտալիա ևս քան զեւս կը մրցին իրենց նաւատորմիղը կատարելագործելու համար.

—Վերջին թղթաբերով Տփղիսէ առնուած լրագիրք կը ծանուցանեն թէ «Ռուսաստանէն (ռուս) գաղթական ընտանիքներ կը շարունակեն գալ Կովկասիա և կը ղրկուին դէպ ի Կարսի գաւառը.»

—Կովկասոյ այլ և այլ կողմերն այս միջոցիս կը տիրէ կարմրախտ («[illegible]») համաճարակ հիւանդութիւն.

—Վերջին սուրհանդակաւ առնուած ռուս լրագիրք կ'ըսեն թէ «Պետական [illegible] եզերաց վրայ բնակեցնել Փոքր Ասիայէն գաղթող Յոյներն և Հայերն, ինչպէս մտադրութիւն կար յառաջագոյն, և ադոր փոխան որոշուած է Տոնի Խազախներ փոխադրել և հաստատել այդ եզերաց վրայ, և առհասարակ այլ և այլ արտօնութիւններ տալ բուն ռուս ժողովրդեան՝ այն կողմեր բնակելու. Սեւ Ծովու կովկասեան եզերաց վրայ 40,000 տէսեադին տեղ կայ հողագործ ժողովուրդ բնակեցնելու համար, և ընդհանրապէս այն կողմի գաւառաց մէջ (Չերնոմորեան երկրին մէջ) դեռ եւս 227,000 տէսեադին պարապ հող կայ, ուր գաղթականք կրնան պարապիլ՝ բուն հողագործութենէ զատ՝ նաեւ գիւղատնտեսութեան այլ և այլ ճիւղերով, ինչպէս անտառապահութիւն, այգեգործութիւն, ևն.»

—Տփղիսի լրագիրք կը ծանուցանեն թէ մայիս ամսուն մէջ Տփղիսու պատժական դատարանին առջեւ պիտի վարի Ալիզեան Առաքել քահանայի դատն, որ կ'ամբաստանուի թէ կեղծ պաշտօնագրեր յերիւրած է՝ Հնդկաստանի դրամատան մը մէջ գտնուող երեք միլիոնի ժառանգութիւնն ստանալու համար, որ Օրբելեանի կտակը կը համարուի.

ԵՐԵԿԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՎԵՐՋԻՆ ՎԱՅՐԿԵԱՆՔ

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ

Պերլին, 10 մարտ. Հինգշաբթի երեկոյ, Վիլհէլմ Կայսեր վիճակն յուսահատական էր. Կայսերական գերդաստանը կը շրջապատէր Կայսեր անկողինն, երբ բժիշկներն յայտարարեցին թէ սրտին բաբախումներն անզգալի կը դառնան. Կարծուեցաւ թէ մեռած էր արդէն և լուտերական հովիւն Քէօկէլ սկսաւ աղօթքներ կարդալ ծնրադիր ներկայից առջեւ. Երբ եկաւ հատուածին ուր ըսուած է թէ «Քրիստոս է մեր հաստատ յոյս», Կայսրն ուշաբերեցաւ, և մրմնջեց. «Այո՛, Յիսուս է մեր հաստատ յոյս». Ապա քիչ մը կազդուրիչ բան խմեց, (մսի ջուր և շամպանիա,) և քիչ մը աղէկցաւ. Վիլհէլմ Իշխանին հետ խօսեցաւ, Գերմանիոյ քաղաքական կացութեան և զինուորական հաստատութեանց վրայ. Յիշեցուց թէ Ֆրանսա ընդօրինակած է գերման բանակին մէջ մուծուած բարւոքումները. Յետոյ ըսաւ. «Պէտք է, ... պէտք է որ [illegible] ապրիմ ի պահպանումն խաղաղութեան... պէտք է ապրիլ... խաղաղութիւն պէտք ունինք... Ռուսիոյ Կայսրը զայս խոստացաւ ինձ, պէտք է որ խոստումը պահէ. [illegible] Ֆրանց Եօզէֆ Կայսեր հետ, և այն ատեն...» Ժամ մը յետոյ, քիչ մը աղէկութիւն տեսնուեցաւ. Պատի Մեծ-Դքսուհին հարցուց իւր հօր. «Կը ճանչե՞ս զիս.» Կայսրը պատասխանեց «Այո՛». Մէկ ժամ ետքը, Կայսրը կրցաւ Վիլհէլմ Իշխանին հետ խօսիլ զինուորական խնդրոց վրայ, և իւր խօսքեր անմիջապէս ի գիր առնուեցան. Տենդի տագնապներ մերթ ընդ մերթ կը կտրէին իւր խօսք, բայց որոշապէս կը պատասխանէր իւր թոռան հարցումներուն. Պատի Մեծ-Դքսուհին հարցուց իւր հօր թէ [illegible] Ապա նորէն թմրեցաւ և հինգշաբթի գիշեր, կէս գիշերէ 2 ժամ յետոյ, ինքզինք կորոյս. «Ֆրի՜ծ (Ֆրետերիք), սիրելի Ֆրի՜ծ, անգամ մ'ալ». Երկու ժամ ետքն, սկսաւ հոգեվարքն. Կայսերական գերդաստանի ամեն անդամներուն խումբ սարսուած էր, որք մինչեւ վերջին վայրկեանը նստան Կայսեր անկողնոյ շուրջն, որ մերթ ընդ մերթ նշաններ կուտար. Ուրբաթ առաւօտ, շնչառութիւնը դանդաղեցաւ. Կէս օրէն 3 ½ ժամ յառաջ, Կայսրը վերջին շունչը փչեց խորին հառաչանքով մը, մինչ Կայսրուհին թիկնաթոռի մը մէջ բազմած էր, Կայսեր ձեռքն իւր ձեռաց մէջ առած, և հովիւ Քէօկէլ աղօթքներ կը կարդար.

—Պերլին, 12 մարտ. Այսօր միջօրէին Գերմանիոյ Վիքթորիա Կայսրուհին իւր դստերաց հետ այցելութիւն տուաւ Աւկուստա մայր-Կայսրուհւոյն. Պ. Պիզմարք Շարլոթէնպուրկ կ'երթայ՝ կացութեան վրայ համար տալու նոր Կայսեր. Ֆրետերիք Կայսրը Սեւ-Արծուի պատուանշան տուաւ Կայսրուհւոյն և նախարար Պ. Ֆրիտպէրկի.

—Բժիշկներուն տեղեկագրին նայելով, Կայսրը, ճամբորդութեան յոգնութեանց և վերջին աւուրց յուզումներուն հակառակ, շատ լաւ գիշեր մը անցուցած է և այսօր շնչառութեան դժուարութիւն չի կրեր. Կայսրն հրամայեց որ իւր վիճակին վրայ բժիշկներուն տեղեկագրերը պարբերաբար հրատա-

---

—)(44)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՖՈՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԿՕՊԷ

ՍԻՐԱՅԻՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

Պ. Պօղրէյիս իւր պաշտպանուհւոյն շուրջը փութացած էր եւ կ'օգնէր նմա իւր արդուզարդը չոկել զոր անձրեւը խղճալի վիճակի մը հասուցած էր.

—Ի՛նչ կերպով պիտի վերջացունենք մեր ընթրիքն, հարցուց Տիկին Նուազէ ծիծաղելով. Տեղատարափ անձրեւ կուգայ եւ պարտէզնիդ լճի մը փոխարկուած է.

—Զայն կը վերջացունենք, պատասխանեց Տիկին Նուազէ դժկամակութեամբ. Եթէ ազանդերէն զրկուիլ չէք ուզեր, կրնաք Քաֆէ Անկլէ երթալ.

—Մի՛ հարկադրէք զիս այդպէս շարժելու.

—Ո՛չ, գիտեմ թէ շատ կարող էք զմեզ թողլով ճաշարան երթալ. Կամքը ձերն է, սիրելիս. Եթէ այս պարոններն հաճին չրաժուիլ մեզմէ, քիչ մը նուագածութեամբ ժամանակ կ'անցունենք.

—Սեղանէն յետոյ նուագածութիւնն անախորժ չէ, սակայն չի կրնար խորովածի մը տեղը բռնել լիովին եւ կը կասկածիմ որ այս պարոններն ալ իմ կարծիքէս են.

—Ես ո՛չ, ըսաւ Լիւսիէն այնպիսի ձայնով մը որ Տիկին Նուազէին միայն լսելի լինէր, և այրին շնորհակալ եղաւ ակնարկով մը.

Խուստաւ կը լռէր, առանց գիտնալու թէ ի՛նչ պարտէր ընել.

Սիմոնէ խնդիրը լուծեց.

—Տկարութիւն մը կ'զգամ վրաս, ըսաւ իւր մօրն, ոտքի ելնելով. Կը վախնամ որ պաղ առած լինիմ.

—Ուրեմն ննջասենեակդ առաջնորդեմ զքեզ, ըսաւ այրին որ ուրիշ միջոց չէր տեսներ ինքզինքն ազատելու համար այն փափուկ դիրքէն յոր կը գտնուէր տագերոջը տարօրինակ ընթացքին պատճառաւ. Ներողութիւն կը խնդրեմ այս պարոններէն.

—Ես զանոնք հետս կը տանիմ, եթէ հաճիք կառք մը բերել տալ.

—Կրնաք զանգակը զարնել.

—Թոյլ տուէ՛ք որ ես առանձին երթամ, ըսաւ Լիւսիէն.

Այս խօսքով հասկցնել կ'ուզէր թէ ինք փափագ չունէր Խուստաւ Ֆօզէլի ընկերանալու եւ Տիկին Նուազէ շնորհակալ եղաւ նորա այս շարժմանը համար.

—Ինչպէս որ կ'ուզէք, պատասխանեց հօրեղբայրը՝ բաւական զարմացած. Այդպէս գուցէ լաւագոյն կը լինի. Բայց պիտի թրջիք.

—Այդ կողմէն երկիւղ չունիմ. Ժամանակ մը Լոնտոն բնակած լինելով, անգլիական սովորութեան համեմատ՝ առանց հովանոցի դուրս չեմ ելներ բնաւ.

Այս խօսքերն ըսելով, Լիւսիէն սեղմեց Տիկին Նուազէի ձեռքը, եւ Սիմոնէէն հրաժեշտ առնլու պահուն՝ կրցաւ այնպիսի երեւոյթ մը տալ իւր դէմքին որ շատ աւելի պերճաբան էր քան որ եւ է քաղաքավարական մեծարալից խօսք. Իւր դէմքը կ'ըսէր «Կը սիրեմ զքեզ առանց յուսոյ. կը մեկնիմ ահա եւ չեմ գիտեր թէ վերադառնալու քաջութիւն պիտի ունենա՞մ.»

Բաւական ցուրտ ողջոյն մը ուղղեց առ Ֆօզէլ, իսկ առ Նուազէ շնորհակալեաց քանի մը բառ, իբր թէ սաստիկ յուզուած լինելով չէր կրնար աւելի ըսել.

Յետ որոյ, հետեւեցաւ սպասաւորին որ զանգակին ձայնն առնլով փութացած էր գալ. Այս մեկնումն ճարպիկութեան հրաշակերտ մ'էր եւ երիտասարդին ակնկալած բոլոր արդիւնքն յառաջ բերաւ.

Հազիւ դուրս ելած էր նա, երբ Տիկին Նուազէ տարաւ իւր աղջիկը, որ մօրն հետեւեցաւ առանց տրտնջալու. Այլ եւս կանգնելու կարողութիւն չունէր եւ կը տենչար ժամ առաջ առանձին մնալ.

Նուազէ եւ Ֆօզէլ դէմ առ դէմ մնացին, բաւական շուարած, վասն զի երկուքն իւրաքանչիւրը կը կարծէր գուշակել ի՛նչ որ կը մտածէր դէմինը եւ կ'սպասէր որ նախ միւսը խօսք առնու. Վերջապէս Նուազէ բերանը բացաւ.

—Ի՞նչ կը խորհիք այս ամենուն վրայ, հարցուց գլուխը բարձրացնելով.

—Ոչինչ, մրմնջեց Խուստաւ տխրութեամբ, բայց այլ եւս չպիտի տեսնէք զիս այս տանը մէջ.

—Վասն զի կը կասկածիք թէ այդ տղան հաճո՞յ երեւցաւ Սիմոնէին. Եւ եթէ ճշմարիտ լինէր այդ ենթադրութիւնը, պիտի հրաժարէի՞ք ձեր նշանածէն. Պատուոյ խօսք կուտամ ձեզ ուրեմն որ մինչեւ երեք օր ճշմարտութիւնը կը յայտնեմ ձեզ.

Խուստաւ սարսռաց. Նուազ վճռեցուցիչ պատասխանի մը կ'սպասէր եւ խորհեցաւ թէ ի՛նչպէս այդ բաղդախնդիրը կարող եղած էր իւր կողմը շահիլ մարդ մը որ հրդեհին առջի օրը կ'երդնուր վանել տալ զայն իւր եղբօրկնոջ տունէն.

—Երե՛ք օր, կրկնեց Նուազէ, երեք օր միջոց կը խնդրեմ զձեզ տեղեկացնելու համար. Բայց մինչեւ այն ժամանակ, յանուն այն բարեկամութեան որ կը միացունէ զմեզ եւ զոր ոչինչ պիտի ցրտացնէ, կը յուսամ որ այս խնդրոյս վրայ այլ եւս բառ մը չէք արտասաներ.

Կառքին ձայնը կը լսեմ. Եկէք, ընկերացէք ինձ մինչեւ Ակումբ.

Ե

Խուստաւ Ֆօզէլ իւր տունը վերադարձած էր տրտում տխուր, բայց ինքզինքն աւելի վիրաւորեալ կը նկատէր քան նուաստացած. Այդ երկչոտն արիասիրտ մ'էր. Անիրաւութիւնը կը վշտացնէր զնա, բայց իւր հպարտութիւնը չէր ընկճեր. Սիմոնէէն լքուիլն իւր սրտին զգայած էր, կը տառապէր առանց տրտնջալու եւ փափագ չունէր բնաւ որ վերստին նորա սիրոյն արժանանայ.

Ցորքան հարկ եղած էր անգամ մը վնասակար ազդեցութեան դէմ մաքառիլ, Ֆօզէլ անվհատ մնացած էր, վասն զի Սիմոնէի սիրոյն վրայ հաւատք ունէր.

Իսկ այժմ որոշած էր քաշուիլ, փոխանակ վարանելու՝ իւր սիրած աղջկան հետ ամուսնանալու օրինաւոր յուսոյն եւ վիպային կործանեալ դիւցազնէ մը ստորադասուելու հիմնաւոր երկիւղին միջեւ.

Իրեն չէր վայլեր Պօղրէյիսի հետ մրցիլ. Բնաւորութեան եւ դաստիարակութեան խնդիր մ'էր այս. Իրեն տեղ ուրիշ երիտասարդ մը՝ որ նուազ բարձր զգացումներ ունենար, յօժարակամ պիտի ընդունէր մրցումն եւ հաւանաբար պիտի յաղթէր բաղդախնդրոյն. Ֆօզէլ իրեն համար անկում մը կը նկատէր այս բանս եւ չէր ուզեր մրցման մտնել. Այս հրաժարում իրեն համար յոյժ դառն էր մանաւանդ այնու զի բուռն կերպիւ սիրահարուած էր Օր. Նուազէին. Շահաւոր ամուսնութիւն մը կորսնցնելն իրեն համար նշանակութիւն չպիտի ունենար, ըստ որում դիւրաւ պիտի գտնէր հարուստ ժառանգութեան տէր աղջիկ մը, Փիզիքական, բարոյական եւ մտաւորական առաւելութեամբք օժտեալ, որ տրամադիր լինէր դեսպանական ապագայ խորհրդականի մը կինը լինելու. Այլ ինք կը սիրէր Սիմոնէն, այնպէս որպէս գիտէր սիրել, խորապէս, կամօքին, առանց արտաքին ցոյցի. Սրտին խորէն կը սիրէր, եթէ կարելի է այսպէս ըսել. Այս էր իւր բոլոր յանցանքը.

Եւ այն վշտին վրայ, զոր կ'զգար իւր նշանածին մատնութեան համար,—ինք այսպէս կը հաւատար—, շատ աւելի մեծ ցաւ մը կը բարդուէր, այն է իւր Նուազէ բարեկամին երեսէն լքուիլը. Նուազէ ինք կարգադրած էր այս ամուսնութիւնը. ինքն էր որ Օբէրա-Գոմիքի ալիտարեր հրդեհէն յետոյ հակառակած էր Տիկին Նուազէի, այպանելով իւր եղբօր դստեր կասկածելի ապատարերը. Եւ առանց արդարանալի կամ գէթ արտաքին պատճառի մը, այդ փոփոխումն հօրեղբայրը թշնամւոյն կողմը կ'անցնէր յանկարծ, եթէ ո՛չ համարձակապէս պաշտպանելով զՊ. Պօղրէյիս, գէթ անոր հակառակելէ դադրելով.

Արդ եօք Գալիֆօռնիացի բաղդախնդրոյն կասկածելի քաջագործութեանց պատմութի՞ւնն հրապուրած էր իւր սկեպտիկեան բարեկամն՝ որ նորա ձախորդ դատին կը յարէր. Ներելի էր ո՛չ մէկ ենթադրութեան հաւատ ընծայել, եւ այն խոստումը զոր տուած էր Բօլ Նուազէ երեք օրէն ճշմարտութիւնն յայտնելու համար, բնաւին չէր ապահովեր զՖօզէլ, որ ուրիշ խօսք չէր կրցած առնուլ նորա բերնէն, կառքին մէջ, որով հեռացած էին այրւոյն տունէն, կիսատ թողլով խնջոյք մը յորում կայծակը մեղսակից եղած էր Պ. Պօղրէյիսի.

Ֆօզէլ մինչեւ Ակումբ առաջնորդեց զԲօլ եւ երկու բարեկամք իրարմէ բաժնուեցան բաւական ցուրտ կերպով.

Դիւրին է ենթադրել թէ երկու բարեկամաց կրտսերագոյնը խռովեալ գիշեր մը անցուց.

Երբ մարդս սրտի տէր է, հանդարտ կը ննջէ ճակատամարտէ մը առաջ, յորում իւր կեանքը վտանգի պիտի ենթարկէ այլ զոր կը յուսայ շահիլ. իսկ յոռի քուն մը կը քաշէ պարտութեան մը երեկոյին, երբ կ'զգայ թէ ամեն ինչ կորսուած է. Եւ տարաբաղդն Խուստաւ որ իւր գեղեցիկ մէկ երազին յոյս ցնդիլը կը տեսնէր, այլ եւս կորած էր ամեն յոյս, ա՛յն աստիճան որ կը խորհէր նախարարութենէն պաշտօն մը խնդրել, հեռաւոր երկիր մը գաղթելու համար, նպատակ ունենալով միայն՝ պատրուակ մը գտնել Բարիզէն հեռու երթալ որոնել դառն պարտութեան մը մոռացումը.

(Շարունակելի)

բակուին։—Նոյն Տ. Ա. Զալցման կ'ըսէ թէ Պիզմարք Իշխան շատ յուզուած է Վիլհէլմ կայսեր մահուամբ, և այս յուզմամբ կրկնուած է իւր հին հիւանդութիւն։ Տքդ. Շվէննինկեր պատուիրած է որ Պիզմարք հանգիստ առնու և ըստ կարի պակսեցնէ իւր զբաղումները։ Ֆրետերիք Գ. կայսեր Ցայտարարութեան խաղաղասէր ոգին աննկարագրելի խանդավառութեամբ յուզեց ժողովուրդը։ Ամեն ոք կը ճանչէ թէ կայսրը թող չպիտի տայ որ Եւրոպիոյ խաղաղութիւնը վրդովի։ Շատ ուշադրութիւն կը գրաւէ սա իրողութիւն թէ կայսրն իւր Ցայտարարութեան մէջ չի խօսիր բնաւ Գերմանիոյ կնքած դաշնակցութեանց վրայ։ Այս լռութիւն նշանաւոր է, և կը կարծուի թէ նոր կայսրն այսպէս կ'ուզէ շոյել զՌուսիա։

ՃԱՌ ՊԻԶՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆԻ ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ ՄԱՀՈՒԱՆ ՎՐԱՅ

Կայսեր մեռնելէն մէկ քանի ժամ ետքը գումարեցաւ Ռայխսդակն, և Պիզմարք Իշխան հետեւեալն արտասանեց. — «Տխուր պարտաւորութիւն ունիմ պաշտօնապէս ձեզ հաղորդելու թէ վեհ. Վիլհէլմ կայսրն հոգին աւանդեց ժամ 8 1/2 ին։ Այսու Բրուսիոյ գահն և կայսերական իշխանութիւնը կ'անցնին Ն. Վեհափառութեան Ֆրետերիք Գ.ի, որ վաղը կը մեկնի Սան-Ռէմոյէ։

«Հանգուցեալ կայսրէն իւր վերջին աւուրց մէջ ստացայ ստորագրութիւնն որ առջեւս է, իբրեւ նոր ապացոյց աշխատելու զօրութեան յորում երբեք չթերացաւ։ Այս ստորագրութեամբ Ն. Վեհափառութիւն զիս կ'արտօնէր փակել զՌայխսդակ յետ աւարտման խորհրդարանական աշխատութեան։ Խնդրեր էի հանգուցեալ Վեհապետէն որ իւր անուան սկզբնատառերով միայն ստորագրէ։ Պատասխանեց թէ տակաւին բաւական ոյժ կը զգայ իւր ամբողջ անունն ստորագրելու։ Այսպէս ահա առջեւս ունիմ Ն. Վեհափառութեան վերջին ստորագրութիւնն, որ պատմական գիր մ'է։

«Արդի պարագայից մէջ, փափաքելի է որ Ռայխսդակն սպասէ նոր կայսեր գալստեան։ Ինձ չի վերաբերիր՝ այս պաշտօնական կացութեանս մէջ՝ յայտնել անձնական զգացումները զորս կը ներշնչէ տխրօրինակ մահն, որով կ'անհետի Գերմանիոյ առաջին կայսրը։ Բայց պէտք ալ չկայ որ յայտնեմ այդ զգացումներ, որք կը կենան ամեն Գերմանի սրտին մէջ։ Պէտք չէ սակայն որ ծածկեմ ձեզմէ թէ այն բուռն ցաւերու մէջ զորս հանգուցեալը կրեց իւր գերդաստանին մէջ իսկ՝ երկու բաներ սփոփեցին զինք։ Մին սա է թէ իւր միակ որդւոյն և յաջորդին հիւանդութիւնն յառաջ բերաւ Գերմանիոյ և բոլոր աշխարհի կողմէ համակրանաց ջերմ արտայայտութիւն. այս մասին այսօր իսկ հեռագիր մ'առի Նիւ-Եորքէ։ Այս համակրանք կը ցուցնէ թէ ո՛ր [illegible] թիւն։ Այս է ժառանգութիւն մը զոր կայսեր երկարատեւ իշխանութիւնը կը թողու գերման ժողովրդեան։ Կայսերական գերդաստանին վաստկած այս համաշխարհային վստահութիւնը պիտի փոխանցի ազգին, ինչ որ ալ պատահի։

«Կայսեր համար ուրիշ սփոփանք մ'եղաւ յետադարձ ակնարկ մը իւր կենաց գլխաւոր գործոյն վրայ, այսինքն՝ հաստատումն և ամրապնդումն այն ժողովրդեան քաղաքական ազգութեան, որում ինք կը վերաբերէր իբրեւ գերման իշխան, և այս գործոյս մէջ իւր մասնակցութիւն։ Այս մտածմունք լուսաւորեցին և հրճուեցուցին իւր կենաց երեկոյն։

«Կայսրը մեծապէս մխիթարուեցաւ նաև տեսնելով թէ ո՛րպիսի փոյթեռանդն յօժարամտութեամբ դաշնակից գերման կառավարութիւնք, գերմանական ընտանեաց ամեն անդամք և Ռայխսդակի ամեն կուսակցութիւնք քուէարկեցին ինչ որ հարկաւոր էր գերմանական կայսրութեան ապագայն ամեն վտանգաց դէմ ապահովելու համար։

«Երէկ իսկ Ն. Վեհափառութիւն կը յիշեցնէր ինձ թէ գերմանական ազգային միութեան այս ապացոյցն ո՛րչափ ուրախացուցած և զօրացուցած էր զինք։ Կարծեմ թէ ձեզմէ ամեն ոք իրեն հետ բերկրութեամբ պիտի տանի հանգուցեալ Վեհապետին այս հաւաստի յետին զգացմանց վկայութիւնը, զի ձեզմէ ամեն ոք իւր բաժինն ունի Ն. Վեհափառութեան գոհունակութեան մէջ։

«Իցի՛ւ թէ դիւցազնական քաջութիւնն, ազգային պատուոյ զգացումն և ի վեր քան զամենայն հայրենասիրութիւնն և առ Հայրենիս անձնուէր ծառայութիւնն, որոց մարմնացումն էր հանգուցեալ Վեհապետը, գեղեցիկ օրինակ լինին ազգին, իբրեւ անբռնաբարելի ժառանգութիւն այն կայսեր զոր կ'ողբանք։ Տա՛յ Աստուած որ թէ՛ ի պատերազմի և թէ ի խաղաղութեան, հաւատարմապէս պահենք այս դիւցազնութեան, անձնուիրութեան և անթերի պարտաճանաչութեան տիպարը, մեք ամենքս որ ունինք մեր մասնակցութեան բաժինը մեր երկրի գործոց մէջ։»

Երկաթեայ Նախարարապետին աչքերը թրջած էին այս խօսքերն արտասանած պահուն, և ակներեւ էր թէ դժուարաւ կը զսպէր իւր հեծկլտանք։ Նախագահը ժողովոյ նիստը դադրեցուց համառօտ ճառով մը, որ սապէս կ'սկսէր.

«Մեծ կայսրն որ հիմնած է Գերմանիոյ Միութիւնը՝ մեռա՛ւ։ Վիլհէլմ կայսր, զոր իբրեւ հայր կը սիրէր և կը յարգէր գերման ժողովուրդը, ո՛չ եւս է։ Ոչ մէկ մարդկային բերան կարէ արտայայտել վիշտն որով համակեալ է այսօր Գերմանիա ողջոյն։»

* * *

Վիլհէլմ կայսեր յուղարկաւորութիւնն այսօր տեղի կ'ունենայ։ Մարմինը պիտի ամփոփուի Պերլինի մօտ Շարլոդէնպուրկի արքայական դամբարանին մէջ, ուր կը ննջեն իւր Նախորդք։ Պալատան մատրան մէջ մարմինն ի տես հասարակութեան դրուեցաւ, կուրծքին վրայ խաչ մը, և ծաղիկներով պարդարուած։ Կայսրը կտակ մը թողած է որ քիչ օրէն պիտի բացուի։ Գերման բանակն սկսաւ հաւատարմութեան երդում տալ նոր կայսեր։ Թայմզին թղթակիցը կը հեռագրէ. «Կը պատմուի թէ իւր մահուան անկողնոյն մէջ Վիլհէլմ Իշխանին ուղղելով խօսքը, կայսրն ըսեր է. «[illegible] Ռուսիոյ կայսեր հետ, [illegible] պիտի լինի մեզ»։ Ապա, ձեռքը դնելով Պիզմարքի ուսին վրայ, ըսեր է. «[illegible] . . .»

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ Բ. Դուռն երթալով կէս ժամու չափ տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

Ս. ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՏՕՆԸ

Թէպէտ 1888 Թուականի Օրացոյցին մէջէն Վարդանանց տօնի խաչանիշը վերցնելու մասնաւոր հոգ և խնամք տարուած է Պատրիարքարանի կողմանէ, բայց՝ հակառակ այդ ջերմեռանդ հոգածութեան՝ բարեպաշտ ժողովուրդը չմոռնար թէ այդ օրն իրեն համար սուրբ և անջնջելի յիշատակի մը նուիրուած է։

Երէկ, մայրաքաղաքիս ամեն թաղերու եկեղեցեաց մէջ, պաշտօն և հանդէս կատարուեցաւ ի յիշատակ Վարդանանց տօնին։ Եկեղեցեաց մէջ ամենուրեք խուռն բազմութիւն հաւաքուած էր, ներկայ գտնուելու համար եկեղեցական հանդէսներուն։ Ամենուրեք վարժարանաց աշակերտք գեղեցիկ ատենախօսութիւններ արտասանեցին ի յիշատակ Վարդանանց։

Արժանահաւատ անձ մը կը հաղորդէ մեզ հետեւեալ տարօրինակ դէպքն որ տեղի ունեցեր է ի Գում-գաբու։ Այդ թաղի բնակիչներէն Օր. Մ . . . նշանուած էր Սամաթիացի երիտասարդի մը՝ Պ. Պ. . . որուն հետ պիտի ամուսնանար այս կիրակէ գիշեր։ Հարսանեաց ամեն պատրաստութիւնք տեսնուած էին, երբ չորեքշաբթի իրիկուն փեսացու երիտասարդն անյայտ կ'ըլլայ յանկարծ. հարսնեւորք մինչեւ կիրակէ ցերեկ ամեն ջանք ի գործ կը դնեն զայն գտնելու համար, բայց չեն յաջողիր. միւս կողմէ գթալով հարսին վրայ, որ որբ աղջիկ մ'էր և այս անակնկալ հարուածին առջեւ յուսահատ վիճակի մը մատնուած, կը խորհին դրացի բարեկամ երիտասարդի մը առաջարկել որ կնութեան առնու զայն։ Առաջարկութիւնը կը կատարուի և դրացի երիտասարդը կը դիմէ. ուստից պէտք եղած հրամանը կ'առնուի և հարսանիքը կը կատարուի կիրակէ գիշեր։ Փեսային անունն է Պ. Գ. Պ. . . որ պարկեշտ և աշխատասէր երիտասարդ մ'է։

Կ'ըսուի թէ անհետացեալ փեսայացուին արտակարգ ընթացքին շարժառիթ եղած է իւր ծնողաց ընդդիմութիւնն որուն համակերպիլ քիչ մը ուշ խորհեր է. Պ. Պ. երկուշաբթի օրը նամակ մը գրելով իւր թողած նշանածին ծնողաց յայտներ է թէ ինք Մաքրի գիւղ կը գտնուի եւ թէ կրնան երթալ գտնել զինքը, սակայն պէտք չէ մնացեր այլ եւս անոր դիմելու նեղութիւնն յանձն առնուլ, վասն զի հարսանիքը կատարուած էր արդէն եւ նորապսակ ամուսինք երջանիկ եւ գոհ կ'ապրէին իրենց համեստ շրջանակին մէջ։

ԱԶԴ

Ս. Փրկչի Ազգային Հիւանդանոցի Հաստատութեան համար մի քանի վարժ հիւանդապահներու և մի յիմարապահ կնոջ պէտք կայ՝ որոց գոհացուցիչ ամսականներ պիտի վճարուին։

Սոյն պաշտօններն վարելու կարող ազգայինք կը հրաւիրուին գալ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան Դիւանատունը, ի Կ. Պոլիս, Մեծ-Նոր-խան, միջնայարկ Թիւ 48, 49, 50։

2—4

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱՆՇԱՆՔ, ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ

Առողջապահական ժողովոյ անդամ անուանեցաւ Զմիւռնիոյ առողջապահական քննիչ Գոյսունի էֆէնտի։

— —

Սալիսէի աստիճան տրուեցաւ Ատանայի կուսակալին որդի ու տեղւոյն Րէժիի օգնական տնօրէն Մէհմէտ Սաադ պէյի, Սպարդայի Թաղապետութեան բժիշկ Պասոս Լիզոր էֆէնտիի և Ռոտոսդոյ Թաղապետութեան բժիշկ Մովսէս էֆէնտիի։

— —

Չորրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ զինուորական վարժարանի տեղագրութեան ուսուցիչ Դէր-հազարապետ Իպրահիմ Պէթճի էֆէնտիի։

— —

ԿԱԼԼԷՍԻ ԻՇԽԱՆ

Վեհ. Սուլթանն հեռագրաւ իւր շնորհաւորութիւններն յայտներ է Անգլիոյ գահաժառանգ Կալլէսի իշխանին, նորա ամուսնութեան քսան-հինգամեայ տարեդարձին առթիւ։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Ինչպէս յայտնի է Բ. Դրան կողմէ վերջին անգամ Պուլկարիոյ արդի կառավարութեան եղած զեկոյցին պատասխանելու համար Նախարարութիւնն ի նիստ գումարուած էր ընդ նախագահութեամբ Ֆերտինանտ իշխանի։ Այդ նստին մէջ որոշուած էր Սոպրանիէն հրաւիրել և տրուած որոշման համաձայն պատասխանել Բ. Դրան վերջին զեկոյցին։ Միանգամայն խորհուեր է որ եթէ Սոպրանիէն եւս վերջնական որոշում մը չկարողանայ տալ, Պուլկարիոյ բոլոր ժողովրդեան կարծիքն առնուլ։

Արդ՝ Սոֆիայէ եկած վերջին լրոց նայելով, Ֆերտինանտ իշխանի նախագահութեամբ կազմեալ Նախարարաց խորհուրդներուն մէջ միմիայն որոշուեր է մինչեւ վերջին աստիճան դիմադրել Ռուսիոյ կողմէն եղած առաջարկութեանց. հետեւաբար ո՛չ Սոպրանիէն գումարելու և ո՛չ ալ ժողովրդեան կարծեաց դիմելու մասին ո՛և է խորհրդակցութիւն եղած չէ։

Պ. Սդամպուլոֆ Սոֆիայի օտար տէրութեանց հիւպատոսներու ոմանց հետ առանձինն տեսակցելով նոցա կարծիքը հարցուցեր է թէ ի՞նչ կերպ վարուելու է հանդէպ Բ. Դրան զեկուցման։ Հիւպատոսներէ մէկ երկուքը դիմադրութեան գաղափարը ջատագովելու մօտ լեզու մը գործածեր են. իսկ մեծագոյն մասը պատասխաներ են թէ Պուլկարիոյ համար աւելի նպաստաւոր է չհակառակիլ Բ. Դրան և մեծ Տէրութեանց որոշման։ (Սէրվէթ)

— —

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Հանգուցեալ Վիլհէլմ կայսեր յուղարկաւորութիւնն այս օր կը կատարուի։ Այս առթիւ մայրաքաղաքիս գերմանական դեսպանատան մատրան մէջ այսօր հոգեհանգստեան աղօթքներ պիտի կատարուին։

— —

Ցունաց Պատրիարքական փոխանորդը, քարտուղարի մը ընկերակցութեամբ, կիրակէ օրը գերմանական դեսպանատունը գնաց ի դիմաց Տ. Դիոնէսիոս Պատրիարքի ցաւակցութիւն յայտնելու համար առ Պ. տը Ռատովից՝ Վիլհէլմ կայսեր մահուան առթիւ։

— —

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Վիլհէլմ կայսեր մահուան առթիւ Սոֆիայի արքունիքն երեք շաբաթ սուգ պիտի պահէն, առաջին տասն օրը մեծ [illegible], կէս սուգ։ Քաղաքը բնակող գերմանացիք հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարեն իրենց մատրան մէջ, ի պուլվար Տօնտուքօֆ, վասն հոգւոյ հանգուցեալ կայսեր։

Արտաքին գործոց Նախարար Տր. Ստրանսքի հետեւեալ ցաւակցական հեռագիրն ուղղեր է առ Պիզմարք իշխան.

«Առ Ն. Բարձրութիւն Պիզմարք Իշխան. Պերլին.— Պուլկարիոյ իշխանապետական կառավարութիւնը ցաւօք կ'իմանայ մահն Վեհ. կայսեր՝ փառապանծ հիմնադրին Գերմանական Միութեան, և կը մասնակցի կայսրութեան ազգային սգոյն։ Ցանուն պուլկար կառավարութեան, Արտաքին գործոց Նախարարութիւնը կը խնդրէ Ձեր Բարձրութենէն որ հաճիք կայսերական կառավարութեան հաղորդել իւր ցաւակցական խորին զգացումները»։

— —

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ ԴՈՒՌԸ

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ՝ Սպարապետի Դրան ընդհանուր պիտոյից ճիւղին առաջին Նախագահ անուանեցաւ Պէնկազիի Նահանգին նախկին կուսակալ Ֆէրիգ Հաճի Րաշիտ փաշա։ Սպարապետի դուռն հեռագրաւ Րաշիտ փաշայի ծանուցանելով այս անուանում հրաւիրեց զնա մայրաքաղաքս գալ։ Նորընտիր նախագահն այժմ Դ. զօրաբանակին մէջ կը պաշտօնավարէ։

— —

Պ. ՏԸ ՀԻՐՇԻ ԽՆԴԻՐԸ

Վեհ. Սուլթանը կայսերական Իրատէիւ հաստատած է այն իրաւարարութեան գիրը որ պատրաստուած էր Բ. Դրան և Պարոն տը Հիրշի Ներկայացուցչաց կողմէ։ Այդ գիրը զանազան գլուխներ կը պարունակէ Պարոնին և կայս. Կառավարութեան միջեւ առկախ պահանջմանց վերաբերեալ, որոց մասին իրաւարարք վճիռ պիտի արձակեն։ Երկու կողմանց ուրիշ բան չի մնար ուրեմն ընել բայց եթէ ստորագրել յիշեալ գիրն և որոշել թէ ո՛ր օր պիտի հաւաքուին իրաւարարք իրենց աշխատութեան ձեռնարկելու համար. սակայն այս ձեւակերպութիւն չպիտի կարենայ կատարուիլ, մինչեւ որ Բ. Դուռը չի քննէ նոր ծրագիր մը որ վերջերս մատուցուած է իրեն և եթէ ընդունուի, այլ եւս իրաւարարութեան պէտք չպիտի մնայ։

— —

ՍՈՒԱՔԻՄ

Գահիրէէն առնուած նորագոյն լրոց նայելով, ապստամբք վերստին Սուաքիմի վրայ յարձակեր են։ Այս ճակատամարտի մէջ, պահապան զօրքերը բաւական կորուստ ունեցեր են և ի մէջ այլոց ամրոցին հրամանատարն ալ սպաննուեր է։ Սուտանցիք յառաջացեր են մինչեւ Սուաքիմի դռները, զորս կրակի տալ փորձեր են։

— —

ՕՍՄ. ՐԷԺԻՆ

Թուրքիոյ գաւառաց ծխախոտի մշակը կը շարունակեն գանգատներ ուղղել առ Բ. Դուռն, այդ մշակութեան դէմ հանուած արգելքներուն առթիւ։

—Րէժիի ընդհ. տնօրէն Պ. Օպուասո վաղը Բարիզ կ'ուղեւորի։

—Օսմ. Րէժիի վարչութիւնն Աւստրիա-Հունգարիոյ Րէժիին հետ կնքած պայմանագրոյ մը համաձայն մեծաքանակ ծխախոտ կը ղրկէ անդ։ Րէժիի վարչութիւնը նոյնպէս հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է իւր ապրանքները Գերմանիոյ և Հոլանտայի մէջ եւս ծախելու համար. առ այժմ ամեն ամիս հազար հակի չափ ծխախոտ կը ղրկէ այդ կողմերը։ Թէեւ մի և նոյն նպատակաւ յՕտեսա եւս ծխախոտ ղրկուած էր սակայն յաջողած չէր, որովհետեւ ռուսական կառավարութիւնը մեծապէս կ'աշխատի իւր ծխախոտներն սպառելու համար։ Այս անգամ իբրեւ նմոյշ մաս մը ծխախոտ ալ Պելճիա ղրկուելով լաւ ընդունելութիւն գտեր են անդ։

— —

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Մայրաքաղաքս հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ երկաթուղեաց միացման գծերու շինութեանց երկրաչափ Պ. Ատլեր սպաննուեր է Սկիւպի մէջ։

Դատական յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Վսեմ. Ճէվտէթ փաշայի և զբաղեցաւ մէկ քանի դատական պաշտօնէից ընտրութեամբ։

—Պէյրութի Նահանգին ժանտարմներու հրամանատար անուանած է Խոհէմ փաշա, որ ի մօտոյ պիտի ուղեւորի իւր պաշտօնատեղին։

—Անգլիական դեսպանուհին Լէտի Հուայթ երէկ Գասըմ փաշա գնաց եւ տոմսեր բաշխեց հրկիզելոց որպէս զի զայնս ներկայացնեն ի Բերա որոշեալ տեղ մը և փոխարէնը դրամ ստանան։

—Կայս. հրամանաւ ի Պոլիս եւ ի գաւառս գտնուող խոլամ գաղթականք զինուոր պիտի տան յետ այսորիկ։

—Բերայի նախնական դատարանին [illegible] անուանած է Ապտուլլահ Նաճէ էֆէնտի։

—Վեհ. Սուլթանն հազարապետի աստիճան շնորհեց իւր թիկնապահներէն դէր-հազարապետ Շաքիր պէյի։

—Կրթական նախարարութեան իրաւագէտ խորհրդական անուանած է իրաւագիտական վարժարանի շրջանաւարտ Սուպհի պէյ։

—Մայրաքաղաքիս գերմանական դեսպանատան նախորդ առաջին թարգման Տր. Աբբէնտէր, որ Պէյրութի ընդհանուր հիւպատոս անուանած է, երէկ իւր նոր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

—Այն յատուկ մասնախումբն որ ամբաստանիչ ատենի նախագահ Էմրուլլահ էֆէնտիի նախագահութեամբ Նիկոմիդիա պիտի երթար քննելու համար Չէրքէզներու և տեղացւոց միջեւ ծագած դէպքն, վաղը պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։ Էմրուլլահ էֆէնտի հինգ հազար և միւսներն ալ երեք հազարական ղրուշ ամսաթոշակ պիտի ստանան այդ պաշտօնը գործադրելու համար։

—Կաթոլիկ Ասորւոց եկեղեցականներէն Տ. Խուրի Պաթրաս, որ անցեալներն Հալէպէ դառնալով մայրաքաղաքս եկած էր, երէկ Երուսաղէմ ուղեւորեցաւ։

—Կրէտէէ կը գրեն թէ տեղւոյն քրիստոնեայք աւելի առաջ առաջարկած էին մաքսային հասոյթն աւելցնելու համար կուսակալութեան պատոնութիւնն ընդարձակել և քրիստոնեայ անդամներ կարգել մաքսատան մէջ և նոցա այս առաջարկ ընդունուած էր։ Սակայն այս տարի տեսնուած է թէ մաքսային հասոյթք չեն աւելցած և ընդհակառակը ծախսերն աւելցած են։ Այս տարուան ելմտացոյցին մէջ կարեւոր բաց մը տեսնուեր է և կղզւոյն ընդհանուր ժողովն ստիպուեր է ձեռք առնուլ խնայողական միջոցներ։

—Ի Գարասի ոսկերքարկի հանքաց մէջ ծագած կռիւներու առթիւ տեղական կառավարութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք առեր է և այժմ պարագլուխները կը փնտռէ։

—Երէկ Մարսիլիոյ շոգենաւով Փարիզ ուղեւորեցան Պալատի առողջապահական քննիչ Տօքթ. Սիւլէյման Կազալէ էֆէնտի և զինուորական վարժարանի երկաթուղեաց գիտութեան ուսուցիչ միրլիվա Լըգոդ փաշա։

—Էտիրնէի Նահանգին կեդրոնական Նայիպ անուանած է Քըրք Քիլիսէի նախորդ Նայիպ Հաճի Ահմէտ էֆէնտի։

—Կրթական նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ իրաւագիտական վարժարանի դասախօսութիւնք պիտի սկսին յառաջիկայ երկուշաբթի։ Ուստի բոլոր աշակերտք պարտին նոյն օրը ժամը չորսին ներկայ գտնուիլ ի վարժարան։

—Չորեքշաբթի գիշեր ոսկերչաց շուկային մէջ Թուրէն անուն ոսկերիչի մը խանութին վրայի մասէն հրդեհ ծագեցաւ։ Անմիջական օգնութիւնք հասնելով վտանգին առաջքն առին։ Ոստիկանութիւնը հարցաքննութեան ենթարկած է ոսկերիչն և իւր աշակերտը։

—Երէկ Ադրիանուպոլսոյ կառախումբով մաս մը նոր զինուորներ ղրկուեցան յիշեալ քաղաքը։

—Երկուշաբթի գիշեր ի Լանկա գինետան մը մէջ կռիւ ծագելով մէկ քանի հոգիներ վիրաւորուեցան։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց կռուարարներն եւ գինեպանը։

—Սկիւտարցի Իսմայիլ անուն նաւավար մը իւր նաւակով Գուզկունճուկէ Սկիւտար կ'երթայ, երբ ճամբան լուսնոտութեան տագնապի մէջ իյնալ եւ ծովն իյնալով խեղդուեցաւ։ Նաւակին մէջ իրմէ զատ ոչ ոք կը գտնուէր։

—Այս չորեքշաբթի օր Պրուսայի մէջ մեռեր է ռուսահպատակ ծանօթ վաճառական Պ. Քօսդանդին Ջախարոֆ, ի հասակի 106 ամաց։ Հանգուցեալը պահած էր իւր մտաւորական կարողութիւններն և քաջառողջ էր, բաղդատմամբ իւր խոր ծերութեան։ Դեռ քանի մը տարի առաջ, [illegible] գիւղի բնակիչք կը տեսնէին զնա որ իւր պարտիզին դրան առջեւ [illegible] համար։ Պ. Ջախարոֆ առանձնացեալ կեանք մը կ'անցընէր այդ գիւղին մէջ, իւր անդրանիկ որդւոյն Պ. [illegible] քով, երբ [illegible] Պրուսա երթալ իւր միւս որդին տեսնելու համար և նոյն որոշումը գործադրեց [illegible] մէջ որ [illegible] է ծերոց համար։ Այդ պատուական ծերունին, որ [illegible] տեսած է, իւր կեանքն աւանդեց Թուրքիոյ նախկին մայրաքաղաքին մէջ։

—Քօսովայի գաւառին լրագիրը կը ծանուցանէ թէ փետր. 26 ին Սելանիկէն Սկիւպ մեկնող կառախումբը գծէն շեղեր է Կրասքօի և Քիփրիլիի կայարանաց մէջտեղ. տասն կառքեր խորտակուեր են. բարեբաղդաբար մարդու կորուստ չկայ։

—Անգլիոյ մէջ ընկերութիւն մը կազմուեր է որ նպատակ ունի խուզարկութիւններ կատարել ի Կիպրոս, կղզւոյն հնութիւններն երեւան հանելու համար։ Գաղթային Նախարարութիւնը և Կիպրոսի իշխանութիւնք ո՛չ միայն պէտք եղած արտօնութիւնը տուեր են, այլ և խոստացեր են իրենց աջակցութիւնը նուիրել այս ձեռնարկին։

—Ֆրանսացի երեւելի Տուվիլ Մայլֆէօ կոմսն որ մի քանի շաբաթ առաջ մայրաքաղաքս այցելած էր, այս պահուս Սոֆիա կը գտնուի ուր Ֆերտինանտ իշխանին ներկայացեր է։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Կը ծանուցուի հասարակութեան թէ կրնայ երկաթուղեաց յառաջիկայ [illegible] գնել Օսմ. Կայս. Պանքայէն, ամեն օր ժամ 10էն մինչեւ 3 1/2 (Ը. Ե.)

1528

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Պետրպուրկ, 14 մարտ

Ռուս լրագիրք կը գովեն Ֆրետերիք կայսեր յայտարարութիւնը. կը կարծեն թէ խաղաղութիւնն ամրապնդեալ է այս յայտարարութեամբ։

Բարիզ, 15 մարտ.

Պաշտօնական Լրագիրը կը հրատարակէ պատերազմական գործոց նախարար Լօժրրօ զօրավարին մէկ տեղեկագիրն, հաստատող թէ Պուլանժէ զօրավարը վերջերս երեք անգամ Բարիզ եկած է առանց արտօնութեան։

Ի նկատ առնլով կարգապահութեան դէմ նմանօրինակ թերութեանց ծանրութիւնը, պատերազմական գործոց նախարարը կ'առաջարկէ Պուլանժէ զօրավարը պաշտօնէ դադրեցնելով զինուորական ծառայութենէ զրկել։

Այս տեղեկագիր վաւերացուած է Հանրապետութեան նախագահէն։ (Տես Ա. երես)

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱ

Լոնտոն, 15 մարտ

Անգլիոյ Պանքային շաբաթական հաշուեկշիռը՝ նախորդ շաբթուան հաշուեկշռոյն հետ բաղդատմամբ՝ հետեւեալ տարբերութիւնները ցոյց կու տայ.

Պատրաստ մետաղադրամ—յաւելում—անգլ. ոսկի	298,000
Փոխանակագիրք և այլ թղթեր—յաւելում—անգլ. ոսկի . .	1,514,000
Պանքնոթք ի պահեստի—յաւելում—անգլ. ոսկի	437,000
Պահեստի դրամոց համեմատութիւնն յանձնառութեանց հետ	44 7/16 %

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Ղալաթիա, 4 մարտ

Օսմանեան Պօնսօլիտէ

			Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ի)	Սէրի Գ.	կ.	15 24
Պօրսայէն գոցուելէն վերջը	»	»	15 24
Բերայի մէջ			— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	»	15 25
Բարձրագոյն գին	»	»	15 25
Նուազագոյն »	»	»	15 25
Կէս օրին	»	»	15 25

ԻՍԹԻՔՐԱԶԸ ՏԱՀԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	37 5
Այս առաւօտ	37 5
Կէս օր	37 5

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

փոխառութիւն 1858) » 1862)	Ա	Սէրի	23
» 1860) » 1863) » 1872)	Բ	»	14 15
» 1865) » 1869) » 1873)	Գ		0. 15 25

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լիր.	4 13
Քրէտի Ժէնէրալ	Գ. կ. Օսմ. »	6 35
Պանք տը Գոնս	»	6 35
Օսմ. Շամէ է Վալէօր	»	4 20
Թրամուէյ	»	415
Ռումելի երկաթուղի	Ֆր.	36 7/8
Օպլիկասիոն տը Բրիորիթէ	»	—
[illegible] Լաւրիոնի	»	131

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՕՐՍԱ

Լոնտոն, 15 մարտ ժամ 5 վայր. 15 երկվ.

Անգլ. քօնսօլիտէ	101 13/16
Օսմ. » Սէրի Դ. բացուեցաւ	13 5/8
» » » գոցուեցաւ Գ. կ.	13 9/16
» » » Ա.	23
» » » Բ.	13 7/8
» » » Գ.	13 1/2
Օթօման 1871	76
փոխառութիւն 1877	89 1/2
Պանք Օթօման	9 7/8
Ռուսական փոխառ. 1873	91 5/8
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիէ)	76 1/2
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	103 3/8
Տայրա Սանիէ	73 3/8
Տօմէնիալ (փոխառ. Ռօդչիլտ)	99 1/2
Հունգարական պարտամուրհակ 4 %	— —
փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 462

Վիեննա, 15 մարտ ժամ 4 երկվ.

փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 96
Օսմանեան երկաթուղի	18

Բարիզ, 15 մարտ ժամ 3 վայր. 45 երկվ.

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	106 82 1/2
» » 3 %	82 85
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ. բացուեցաւ	13 67 1/2
» » » գոցուեցաւ	13 72 1/2
» » » Բ.	13 60
» » » Գ.	13 60
Օսմանեան երկաթուղի	35 75
» Րէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթօման	501 25
Քրէտի Լիոնէ	578 75
» Ֆօնսիէ	1382 50
Բաժնեթուղթ Լիոնի	1265
Սուէզի ջրանցք	2122 50
Ռուսական 5 % 1877 թ.	98 1/2
Իտալական Ռանթ	94 40
Սպանիական (արտաքին)	67 3/4
Եգիպտական միացեալ	387 50
Բրիորիթէ Թիւրք	353 75
5 % Հելլենական	352 50
Չէք Լոնտոնի վրայ	25 30

ԱՐԾՐՈՒՆԵԱՆ ԸՆԿ. ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ

ՂԱԼԱԹԻԱ, 2 մարտ

Բաւական ժամանակէ ի վեր ալ չխօսուիր Սեբաստիոյ գիւղօրէից Արծրունեան ընկերութեան վրայ որ բազում տարիներ յառաջ հաստատուած է։ Ընկերութիւնը տարիներու ընթացքին մէջ բնաւ արդիւնք մը չունեցաւ և հայրենակցաց արդար բողոքոյ ձայներ հանապազ կը տրտնջային ընկերութեան գործոց մասին, որք բարւոք մատակարարութիւն մը չունէին։ Գիտէին և գիտեն մեր հայրենակիցք թէ Արծրունեաց ընկերութիւն ամուլ է, ոչ պիտի երկնի եւ ոչ պիտի ծնանի։ Քանիցս թէեւ փափաքեցանք որ ընկերութիւնն յանձնուի Միացեալ Ընկերութեանց, բայց խեղդուեցաւ մեր ձայնն էր, զանխուլ է յինէն պատճառն։ [illegible] կը ներշնչէ թէ այլ եւս Արծր. ընկերութիւնը գոյութիւն չունի, քանզի ո՛չ շաբաթական կը հաւաքուի և ո՛չ ընկերութեան ժողովները կազմակերպեալ են. ժողովուրդն անտարբեր և հաւատ չընծայեր իսկ թէ Արծր. ընկերութիւն մեր հայրենեաց նպաստաւոր պիտի լինի. ուրեմն, ինչպէս բազումք, նոյնպէս ես, ստորագրեալս, իբրեւ անդամ և նախկին գործօն անդամ, կ'առաջարկեմ որ Տնտեսական խորհուրդն իւր խորին ուշադրութիւնն առ սյս շնորհէ և բարեհաճի ընդ իւր բարձր խնամօք առնուլ ընկերութեան դրամն որ այժմ Օսմ. դրամատունն ի շահ դրուած է, և Ազգ. Պատրիարքարանի կամաց թողուլ նորա մատակարարութիւն։ Սակայն մեծագոյնն իղձն է որ այդ գումար յանձնուի կա՛մ Ազգ. Հիւանդանոցի որբանոցին և կամ Հայոց Միացեալ ընկերութեան, որք [illegible] և բազմակողմանի օգուտները վայելեց և պիտի վայելէ սիրելի ազգս։

ԹԱԴԷՈՍ ՄԱՏՈՅԵԱՆ

ԹԱԳՈՒՀԻՈՅՆ ՄԱՆԵԱԿԸ

Հէքեաթ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՏԻՒՄԱ

Անմահն Տիւմայի սոյն հռչակաւոր եւ մեծարժէք վէպն, որ մաս առ մաս կը հրատարակուէր, բոլորովին աւարտած լինելով, կը վաճառուի ամեն գրավաճառաց եւ ջրավաճառ Պօղոս եւ Յակոբ աղաներուն և Սէփէթճի խանի դէմ ծխավաճառ Գէորգ աղայի քով, Բերա Թիւնէլի դէմ Նալպանտեան գրատունը, ու Աշըր էֆէնտի խանին դէմ Զօրդարեան գրատունը։ Զմիւռնիա՝ Զուխա Պէտէսթէն Սարգիս էֆ. Պ. Թէստէրճեանի և Ռոտոսթոյ Ռուբէն էֆ. Գոլանճեանի քով։ Չորս հատորը որ 1220 երես կը պարունակէ 48 ղրուշի կը վաճառուի։

Ի մօտոյ պիտի սկսի «ՄՕՆԹԷ ՔՐԻՍԹՕՅԻ ՈՐԴԻՆ» անուն հետաքրքրաշարժ վէպին հրատարակութիւնը դարձեալ Ցարութիւն էֆէնտի Քրիստափորեանի ձեռամբ, որ վերը յիշուած մեծածախս գործն յաջողապէս ի գլուխ հանած է, և ինչպէս յուսալի է, եթէ գոհացուցիչ թուով բաժանորդ գտնէ, կը խոստանայ ամեն օր մէկ թերթ տալ։

Բաժանորդ գրուիլ փափագողք կրնան այժմէն սոյն ջրավաճառաց դիմելով իրենց անունը նշանակել տալ։

Ով որ տասն բաժանորդ գտնէ, մէկ օրինակ ձրի պիտի ընդունի, եթէ ուղղակի դիմէ հրատարակչին։

Գաւառներէն եթէ փափաքող ըլլայ, պէտք է նամակաւ մը իւր հասցէն յուղարկէ Պապը-Ալի ճատտէսի թիւ 52 Տիրբէթի Միւրէթթէպիէճի տպարանը Ցարութիւն Քրիստափորեան էֆէնտիի։ 1547 4—4

ՏՕՔԹԷՕՐ ՀԻՒՍՄԱՆ

Վկայեալ Պերլինի բժշկական համալսարանէն։

Ամեն օր կէս օրէն յետոյ եւրոպական ժամը 1 էն 3 հիւանդ կը դարմանէ իւր բնակարանին մէջ ի Բերա Գումպարաճը Եօղուշու թիւ 70։ 1559 4—25

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐՏՈՒ, 28 փետրուար

Եօթն Գըրեքըրտայիններ, որք ընդ հրամատարութեամբ նշանաւոր կորիճ Ջէրքէս Մէհմէտ պէյի ի խնդիր Բէչիր աւազակապետին լեռները կը թափառէին, իմանալով անցեալ օր որ Բէչիր իւր մի քանի ընկերներովը կը գտնուի քաղաքէս 5 ժամ հեռի Ուլուալէկի Ղարաօծա գիւղը, կը դիմեն անդ, և պաշարելով աւազակները պատըսպարող տունը, կ'սկսին գնդակներով ռմբակոծել, ուրկէ աւազակք եւս կը պատասխանեն կրկնակի գնդակներով։ Այս կերպով մի քիչ պատերազմելէ յետոյ, ոստիկանք տեսնելով որ իրենցմէ մին կը վիրաւորուի, և կարելի չէ այս եղանակաւ զանոնք մեռցնել կամ անձնատուր լինելու բռնադատել, կ'որոշեն նախ տունը բռնկցնել և ապա պատերազմիլ։ Այս գործն յաջողութեամբ ի գլուխ հանելու համար գիւղացի ճարպիկ տղու մը հինգ ոսկի կու տան, և կ'առաջարկեն որ տունը կրակի տայ։ Գիւղացին, որուն համար հինգ ոսկին հարստութիւն մը կը համարուի, ոսկիներու փայլէն շլացած՝ աշխուժիւ կ'առնէ մարագորենի չոր տերեւներ, և զանոնք քարիւղը թաթխելով կը վառէ և տան մէյ ձեղնայարկ կը բանկընէ ու կը փախի։ [illegible] տանենն բոցը տան չորս կողմը ճարակելով աւազակք՝ չայրելու համար կ'առաջացին բոցերէն դուրս նետել իրենք զիրենք և նոյն պահուն ոստիկանք կատաղութեամբ յարձակելով՝ չարագործներէն երեքն, ընդ որս Բէչիր, կը մեռցնեն, և երկուքն ալ վիրաւոր վիճակի մէջ կը ձգեն։ Մի և նոյն միջոցին տեղւոյս Գայմագամն՝ որուն կանուխէն լուր եկած էր, ոստիկանին տանը պաշարման չանուած քաղաքէս ճամբայ կ'ելնէ 100ի չափ զինեալ ոստիկաններով և մարդերով և կ'սկսի արագութեամբ դիմել կուսոյն վայրը. բայց դեռ նոքա անդ չհասած, ճամբան աւետիս կու գայ իրենց թէ գործն յաջողութեամբ և երեսի ջրոք աւարտեր է։ Գայմագամն իւրիններով և Մէհմէտ պէյ իւր քաջերով աւազակները մեռեալ ու վիրաւորեալ կառքի մը մէջ դնել տալով՝ մեծ հանդիսիւ կ'սկսին քաղաք բերել։ Քաղաքացիք չափազանց ուրախութենէ արբշիռ, ձգեցին իրենց գործերը, գոցեցին խանութներն և ըստ հրաւիրանաց կառավարութեան սկսան գունդագունդ դիմել Նոր ճամբան, ուստից պիտի անցնէին յաղթականք իրենց պատկառելի որսերով։ Քաղաքիս մեծամեծներն և պաշտօնէից շատը ձիերով դիմաւորած էին յաղթականները բաւական հեռի երթալով, և անոր սկսեալ մինչեւ քաղաք հրացաններու ու փամփուշտներու թնդիւններով օդը թնդացնելով կամաց կամաց քաղաք գալ սկսան, ճեղքելով ժողովրդեան անհամար բազմութիւն մը որ հանդիսատես ըլլալու համար անդ կ'սպասէր։ Նուագածուներ, որք յատկապէս այս հանդիսին փայլ մը տալու համար ընդ առաջ ղրկուած էին, իրենց նուագներով աւելի եւս կը յուզէին սրտերը ժողովրդեան։ Վերջապէս ամենայն շքով և ուրախութեամբ քաղաք իջեցուցին այս պատկառելի որսերն և հոն մի քիչ կանգ առնելով, ընդհանուր գրոհն սկսաւ միաբերան Փատիշահըմ չօգ եաշա խօսքն երիցս կըրկնել։ Պէտք է խոստովանիլ որ մեզ՝ Օրտուեցւոց համար փետրուարի 27ը նշանաւոր և յիշատակութեան արժանի օր մ'եղաւ։

Անտարակոյս ենք որ ձեռնհաս իշխանութիւնը գնահատելով այս յաղթականներու քաջութիւնը, զանոնք պիտի վարձատրէ պատուանշաններով և աստիճաններով, որպէս զի քաջալերութիւն մը լինի իրենց։

ՄՈՒՐԱՏ

ԱԴՐ. ՊՈԼԻՍ, 1 մարտ

Ադր. Պոլիս մեծ կորուստ մ'ունեցաւ յանձին Պ. Նիքսոն Պլաքի, նախկին տնօրէնին Օսմ. կայս. Դրամատան Ադր. Պոլսոյ մասնաճիւղին, տնօրէնին Օսմ. Րէժիի տեղւոյս վարչութեան և հիւպատոսին Մեծին Բրիտանիոյ։ Պ. Պլաք շաբաթ առաւօտ ժամ 7ին ըստ Եւրոպացւոց յանկարծամահ եղաւ իւր տան մէջ։ Հանգուցելոյն յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը կատարուեցաւ երէկ, միջօրէէն յետոյ ժամ 2 1/2 ին։ Մեծ թափոր մը կազմուած էր որոյ առջեւէն կ'ընթանային հեծեալ ոստիկանք, անոնց կը հետեւէին զինուորական նուագածուք նուագելով տխուր եղանակ մը։ Ետքը կու գային զինուորք, ոստիկանք — իրենց սպէտը միատեղ ունենալով —, Րէժիի և Օսմ. Դրամատան, Առաջնորդարաններու և հիւպատոսարաններու բարապանք և քավասք և ապա մասնաւորաց կողմէ ղրկուած ծաղկեայ պսակներ, որոց անմիջապէս կը հետեւէր դագաղը շրջապատեալ հիւպատոսներէ որք իրենց համազգեստներով ներկայ կը գտնուէին։ Դագաղին ետեւէն կը բերուէր թաւշեայ բարձ մը որու վրայ զետեղուած էին հանգուցելոյն տասնի չափ շքանշանները։ Ապա կու գային Հայոց Գեր. Առաջնորդն, Յունաց Առաջնորդական Արժ. փոխանորդն, Հրէից Պատ. Րաբբունապետն, կուսակալին օգնական Վսեմ. Նիքօլաքի Սարթինաքի էֆէնտի, Օսմ. Դրամատան, Րէժիի և տէրութեան պաշտօնեայք, ամէն ազգի երեւելիք և խուռն բազմութիւն մը։ Նահանգիս կուսակալը կը ներկայացնէր կուսակալութեան թարգման Մաքքէ Կարապետ էֆէնտին իւր համազգեստով։ Թափորին անցած պողոտային երկու կողմերը շրջապատած էին անթիւ հանդիսատեսք և տանց պատուհանները զբաղուած էին բազմաթիւ պատուաւոր տիկիններէ և օրիորդներէ։ Դագաղն այսպէս հանգուցելոյն տունէն մինչեւ Պիթ Բազար բերուելէն յետոյ, հոն մեռելակիր կառքին մէջ դրուեցաւ և յուղարկաւորներէ շատեր ալ կառքերով դագաղին հետեւեցան մինչեւ երկաթուղւոյ կայարանն։ Անդ հանգուցելոյն մարմինն յատկապէս վարձեալ կառախումբը զետեղուեցաւ ի Պոլիս փոխադրուելու համար, ուր կրօնական արարողութիւնք կատարուելէն ետքն որոշեալ տեղը պիտի թաղուի։

Հանգուցեալն ազգաւ անգլիացի և կրօնքով բողոքական էր։ Այստեղ յուղարկաւորութիւնը քաղաքական կերպով կատարուեցաւ։ Կը թողու իւր կինն և աղջիկ մը զոր ամուսնացած է հայազգի Պ. Գրիգոր Լուքասի հետ։ Երէկ Րէժիի և Օսմ. Դրամատան պաշտօնատունք գոց էին ի նշան սգոյ։

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ԾԱԾԿԱԳԻՐ

(Շար. [illegible] և վերջ)

Սրանից մի քանի եօթնեակ առաջ գտնուելով մի քանի հարց հետ Գեր. Թադ. Արքեպիսկոպոսի մօտ, խօսք բացուեց Նորից ծածկագրերի մասին, եւ Նորին Բարձր. Սրբազ. բարեհաճեց ցոյց տալ մեզ իւր մօտ գտնուած օրինակներից մին։ Ես 7-8 տարուց յետոյ կրկին տեսնում էի այդ ծածկագիրը և լսում նորա անվերծանելի լինելու մասին։ Յիշուեց նաև Հանգ. Այվազեանի առած փորձը և անյաջողութիւնը։ Խնդրեցի մի քանի օրով ծածկագիրն ինձ յանձնել ուսումնասիրելու։ Ոչ միայն շրջապատողներս, այլ և ես էլ յոյս չունէի յաջողութեան։

Մի շաբաթ չանցած այդ ծածկագրերի գաղտնիքն արդէն լուծուած էր։ Ահա թէ ինչպէս.

Ուսումնասիրելու առած ծածկագիրը գրուած էր գեղնած, փոքր ինչ կապուտի զարնող թղթի երկայն կտորի վրայ, որի լայնութիւնը 12 1/2 սանտիմէտր, իսկ երկայնութիւնը մօտ 31 սանտ. էր։ Մի ծայրում կրում էր Ներսիսի հասցէն, ինչպէս վերեւում գրինք, և կարմիր կնքամոմի հետքեր։ Չկար ոչ վերնագիր, ոչ ստորագրութիւն, ոչ կանոնաւոր կէտադրութիւն, ինչպէս լինում է սովորական նամակներում։ [illegible] նամակի հին ծալուածքը, հասցէն և կնքամոմի հետքերը։

Ներսիսի և նորա ժամանակակից գործողների, մանաւորապէս Ռէթէոս Եպիսկոպոսի և Մանուէլի անուններն որոնելը ի զուր անցաւ։ Եւ այս տեսակ ենթադրութիւնները ոչ մի հետեւանքի չհասցրին։

Ամբողջ գրուածքը բաղկացած էր 68 տողից։

Փոքր ի շատէ գաղափար տալու համար ընթերցողին, դնում ենք նամակի սկզբից 11 տող.

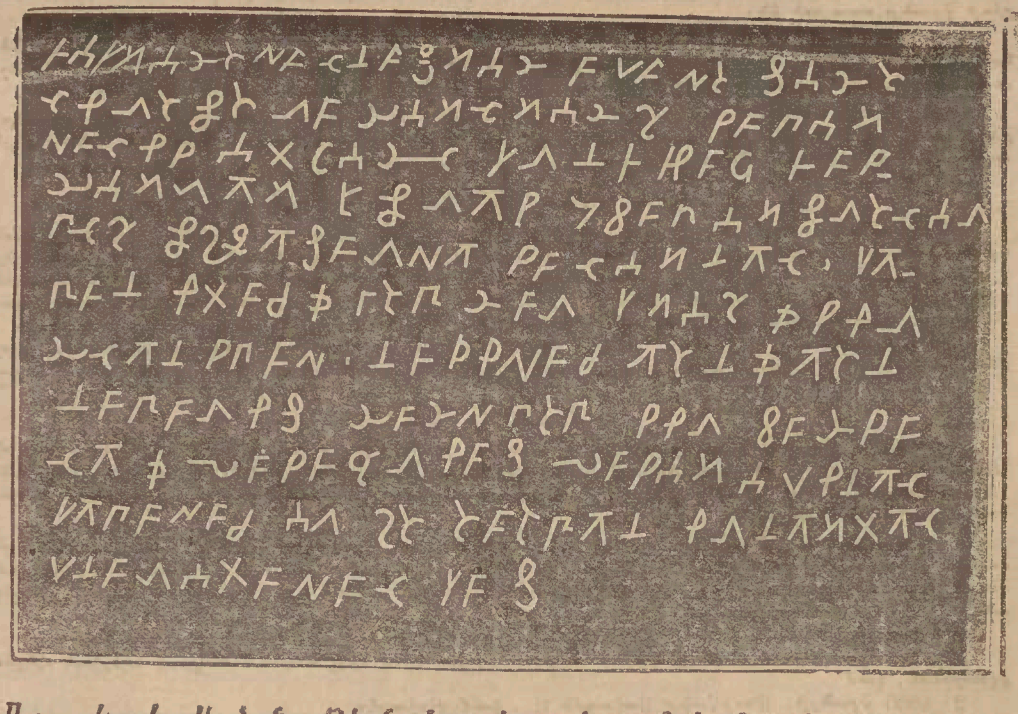

Այս տեսակ վերծանութեան փորձերում, որ երկրորդ անգամն էր պատահում ինձ, այն հետեւանքին էի հասել, որ յաջողութիւնը կախուած է ենթադրութիւնների ճիշտ տրամաբանական լինելուց։ Եթէ գրաւուել դիւրին և հեշտ, շուտով պտուղ խոստացող վարկածներով, անշուշտ կը մոլորուի մարդ եւ կարծելով մի քանի բառ լուծած լինել, բոլորովին կանգ կառնէ անկարելիութեան առաջ։

Առաջին տրամաբանական հարցումը որին պէտք էր պատասխան գտնել՝ էր. ի՞նչ լեզուով է գրուած ծածկագիրը։

Մեր դարի սկզբում ընդհանրութեան մատչելի լեզուն էր միմիայն հայերէնը և մասամբ Ատրպատականի թուրքերէնը։ Էջմիածնի վանականները շատ և շատ պատճառներով հաւանական էր որ լաւ չէին տիրապետում վերջին բարբառին, սակաւ բացառութեամբ։ Ուստի և ամէն հանգամանք աչքի առաջ բերելով, կարելի էր գրեթէ անսխալ ենթադրել. ա) որ գրուածքի լեզուն հայերէն է։ Պէտք էր այժմ իմանալ թէ իւրաքանչիւր բա՞ռ առանձին նշանագիր ունէր, թէ՞ սովորական գրութեան նման, իւրաքանչիւր գիր իւր առանձին նշանը։

Այս երկու ենթադրութեանց առաջինը չէր կարող լինել, որովհետեւ այս դէպքում գրուածքը պէտք է լինէր շատ աւելի կարճ, ամէն նշանագիր մի բառ լինելով։ Մտքերի արտայայտութիւնը կը լինէր շատ դժուար, հոլովների և խոնարհումների անկարելիութիւն, միով բանիւ չինական աշխատանք։ Այդ տեսակ ծածկագրի հնարանքն էլ երկար տարիների և տաժանելի պարապմունքի գործ։ Միւս կողմից մեր հին գրքերի, ձեռագրերի մէջ գործածուած այս ձեւի (մի նշանագիրը — մի բառ) 200—300 նշաններից և ոչ մէկի նմանը գտնուէր այս ծածկագրում։ Ուրեմն և Պ. Երիցեանի իմանալ ցանկացածը թէ «ինչ ու ինչ մտքեր ո՛ր տեսակ նշանագրերով էին արտայայտւում», պէտք էր իբրև անտեղի մէկ կողմ ձգել։ Թէև հարկաւոր է աւելացնել որ բառեր և ոչ [illegible] նշանագրելու միտքը, որչափ էլ մեզ համար անհեթեթ երեւի, նոյնչափ համապատասխան և մօտիկ պէտք է լինէր նախնեաց մտածութեան, որոնք արդէն սովոր էին նշանագիր-բառերով եթէ ոչ ծածկագրել, գոնէ սղել, [illegible] և տեղ վաստակելու համար համառօտել իւրեանց գրուածքը։ Այսպիսով հասնում ենք մեր երկրորդ ենթադրութեանը.

Այս ծածկագրի մէջ իւրաքանչիւր գիր (և ոչ թէ բառ) իւր նշանագիրն ունի։

Այժմ գալիս ենք դժուարագոյն հարցմանը, որի պարզելուց կախուած է և ամբողջ խնդրի լուծումը։ Արդեօք իւրաքանչիւր գիր իւր սեպհական մի նշանագի՞րն ունէր, թէ ըստ դէպքին, նայելով թէ գիրը բառի կամ տողի և կամ ամբողջ հատուածի մէջ քանիերորդն է, և ըստ այդմ՝ զանազան նշանագրերով է արտայայտուած։ Ուրիշ խօսքով. մեր ծածկագիրն արդեօք Մեսրոպեան գրերի լոկ փոխանակութի՞ւն է ուրիշ նշաններով, թէ կայ և մի երկրորդ տարր ծածկագրութիւնն աւելի բարդող, որ և է գրքի հատուածի կամ թուերի գումարում կամ հանում աւելացնելով ծածկագրին։

Նորագոյն ծածկագրութեանց, որոց մասին և այստեղ կանգ առնելու միտք չունինք՝ քիչ թէ շատ ծանօթ ընթերցողը դիւրաւ կ'ըմբռնէ այս մեր վերջին հարցման չափազանց կարեւորութիւնը և միանգամայն նորա մասին որ և է շատ կամ սակաւ հաւանական վճիռ տալու կամ ենթադրութիւն կազմելու դժուարութիւնը։

Ուստի և դիմեցի անուղղակի միջոցի. ընդօրինակելով հաշուեցի ամբողջ ծածկագրի մէջ եղած նշանագրերը և ստացայ 44 հատ նշան, որոնք և ծածկագրի այբուբենն էին լինելու։ Մի քանի անգամ ամբողջ գրութիւնն արտագրելով և գրուածքի ձեւին ընտելանալով նկատեցի, որ այդ 44 նշանագրեց մի քանիսը կրկին են՝ կցուած երկու գիր, ինչպէս 5ր տողի 5ր նշանը։ Այդ տեսակ կից գրերը դուրս ձգելով կազմած այբուբենից, մնաց 38 տառ — գրեթէ նոյնութեամբ սովորական այբուբենի (39) թիւը։ Այս և եղաւ առաջին նշոյլը՝ որ պիտի առաջնորդէր ծածկագրի գաղտնիքը լուսաւորելու։

Այս թուի վրայ հիմնուելով կարելի էր ենթադրել, որ ծածկագիրը սովորական այբբենի պարզ փոխանակութիւն էր, մանաւանդ դարի սկզբում բարդ փոխանակութեամբ ծածկագիր, նոյն իսկ լուսաւորեալ երկիրներում, դժուար էր ենթադրել, ո՞ւր մնաց մեր մօտ։ Ուստի և աւելի խրթնութեանց մէջ մտնելուց առաջ պէտք էր ընդունել այս երրորդ ենթադրութիւնը. գ) գրերի պարզ փոխանակութիւնն էր մեր ծածկագիրը. այն է՝ մի գիրը ունէր միայն մի նշանագիր։

* * *

Ուրեմն և պէտք էր փորձել իմանալ վերջապէս թէ ի՞նչ գիր ի՞նչ նշանով էր արտայայտուած։

Վերջին գործողութեանը չհասած համառօտենք մեր վերի ենթադրութիւնները. ա) ծածկագիրը հայերէն լեզուով է բ) ոչ թէ բառերը, այլ գրերն են նշանագրուած և գ) մի գիրն ունի մի նշանագիր միայն։

Իւրաքանչիւր ծածկագրեալ նշանի համապատասխան տառը գտնելու համար շատ միջոցներ կան, քանի որ ծածկագրի լեզուն ենթադրուած է։

Հայերէնի մէջ ամենից շատ հանդիպող գրերն են ա, ո, և ն։ Այս երեքից այբը և ոն բառերի վերջում շատ սակաւ են պատահում, մինչդեռ նուն՝ ընդհակառակը։ Ուստի և յաճախագոյն պատահած նշաններից երկուսը ենթադրեցի այբ և նու։ Ընդօրինակեցի բոլոր կարճ բառերը՝ երկու գրով, երեք գրով, կամ կրկնուած գրով, այն է՝ այն բազմագիր բառերը, որոց մէջ մի և նոյն նշանագիրը երկու կամ երեք անգամ էր պատահում։ Յաճախ պատահած միագիր բառը ենթադրեցի և կամ է։ Շատ փորձերից յետոյ, առանց չփոթուելու անյաջողութիւնից և մանաւանդ առանց կպչելու այս կամ այն ենթադրութեանը, աչքիս ընկաւ իւր յատուկ կազմութեամբ եօթներորդ տողի (տես ծածկ. օրին.) վերջին բառը՝ որն ըստ ինքեան պէտք է լինէր երեք բառից՝ առաջինը երեք գրով, երկրորդը միագիր, և երրորդը առաջինի կրկնութիւն։ Այդպիսի որոշակի կազմութեամբ մի բառ հայերէնի մէջ կարող էր լինել. «շատ և շատ» կամ «այլ և այլ»։ Սակայն վերի ենթադրութեամբ այբը մեզ յայտնի էր և այդ եօթներորդ տողի վերջին բառում չկար մեր ենթադրած այբը. պէտք էր որոնել ուրիշ յարմարագոյն բառ։ «Շատ և շատ»ի փոխանակ ենթադրեցի «իսկ և իսկ» որ և իսկ և իսկ եղաւ ծածկագրի բանալին։

Եթէ «իսկ և իսկ» ն ուղիղ էր, տասներորդ տողում կար մի բառ մեր ենթադրած այբով և ինի, սէ, կեն տառերով, որ և կարդացւում էր «սաս.իկ»։ Կէտը նշանակում է անծանօթ նշանագիր — որ լինելու էր՝ տիւն՝ «սաստիկ»։ Այս ենթադրութեամբ՝ վերեւում մի քանի անգամ պատահած եռագիր բառը կարդացւում է «.ստ», այն է՝ «ըստ»։ Այսպիսով մեզ ծանօթ են այժմ [illegible] ենթադրութեամբ ա, ն, ի, ս, կ, և, տ, ը ութը գիրը։ Կծիկն սկսաւ քանդուել։ Դժուարութիւնը լուծուած էր։ Հետզհետէ գտնուեցան այբուբենի միւս բոլոր գրերը, պակասում էր փէն, այն էլ երկրորդ ծածկագիր նամակից դուրս եկաւ «Թիֆլիզոյ» (Թիֆլիսից) բառում։

Ահա բոլոր նշանագրերը, թարգմանուած սովորական այբբենով.

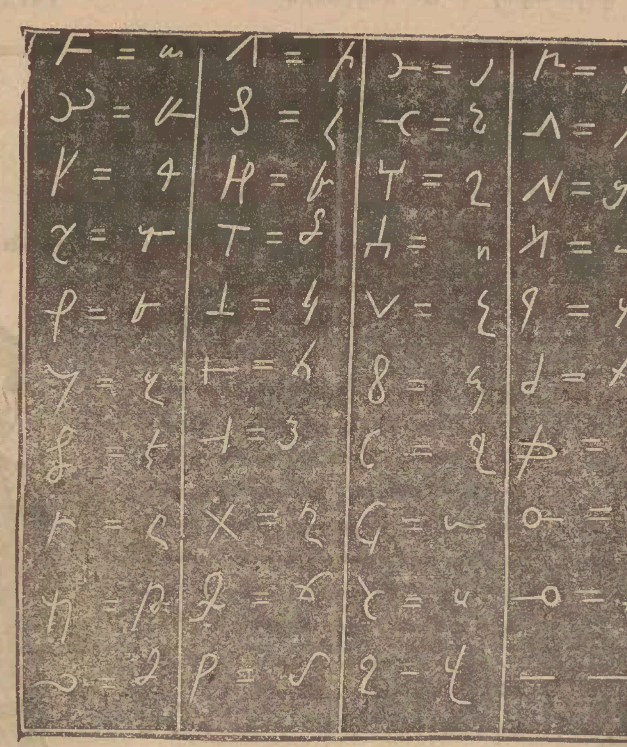

Այս այբբենով իւրաքանչիւր ոք կարող է առանց մեծ դժուարութեան կարդալ Ներսիսեան ծածկագրի ամեն օրինակ։ Ես խոստանում եմ ամեն այդ ծածկագրերից ունեցողներին, եթէ իրենք դժուարանան՝ կարդալ և վերադարձնել — եթէ ինձ ուղարկեն իրենց ունեցածը և վերջապէս հրատարակութեան յանձնելով մեր գտածը՝, յուսով եմ ամենքին միջոց տուած լինել անձամբ կատարելու նոյնը, ազատելով կորստեան այս հազուագիւտ պատմական նիւթերը։

Սինօդի արխիւում ինձ դեռ չյաջողուեց գտնել այս ծածկագրեց։ Երկու երեք օրինակ ունի Գեր. Սարգիս Եպիսկոպոս, անդամ Սինօդի, որ նոյնպէս սիրող է հնութեանց եւ որ անշուշտ չի զլանայ մեր ընթերցողներին իւր ունեցածը։ Լսում ենք որ մի քանի օրինակ էլ գտնւում են Ներսէս Ե. ի ազգականների մօտ։

Այս ծածկագրեալ նամակների ժողովածուն, եթէ յաջողի մեզ կազմել, կը լինի հազուագիւտ եւ թանկագին պատմական հաւաքոյք։ Այս նամակներով կը ծանօթանանք Ներսիսի կուսակցութեան ներքին և գաղտնածածուկ գործունէութեանը։ Եւ եթէ մի նոր բան էլ չաւելանայ ազգային պատմութեան, գոնէ սա մեծ նիւթ կը լինի մեր ազգային «բարուց» պատմութեան (Sitten Geschichte) համար, որ դեռ ամենեւին չէ ուսումնասիրուած։

Ընթերցողին համեմատութեան դիւրութիւն տալու համար, վերեւում դրուած ծածկագրի 11 տողը բնագրի տողերի չափով աստ կը դնենք.

«Հոգւոյս ցանկալւոյ, աչացս լոյս,
Ներսէս բարունակդ մատու-
ցանեմ ողջոյն գրկախառն համ-
բուրիւ։ Սէր իմ, զպատուէրսն, որ
ընդ Էջմիածնեցի Մանուէլին, գի-
տակ եղաք և ըստ յարգելոյդ և մեր
բնիկ մտաց կամեցաք իսկ և իսկ
կատարել, բայց ըստ մեր պայմա-
նի և ժամադրեալ ժամու ոչ եկին։
Գիտացաք որ վս (վասն) սաստիկ երկիւղին
չկարողացան գալ։

ՄԻԱԲԱՆ
(Արարատ)

ՆՈՐԱՏԻՊ ՄԱՏԵԱՆ

ԽՈՐԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԱՐ ՊԷՅ

ԿՐԹԱԿԱՆ ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ

ԸՍՏ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ Ս. ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ
ի պէտս զարգացեալ դասուց
ազգային վարժարանաց

Հանրածանօթ Հեղինակը սոյն դասագիրքն յօրինեց առաջարկութեամբ Ազգ. Կրօնական Ժողովոյն, որ և վաւերացուց զայն 1876ին։ Եւ հանգուցեալն Տ. Ներսէս Պատրիարքն հրամայելով նորա տպագրութիւնը, վկայեց որ գործը «պիտանաւոր ձեռնարկ է երկասիրեալ Հեղինակին, և դասագրութիւն նորա՝ օգտակար լոյս է փառաց Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ, և յարմար առիթ մանկանց վարժարանաց Ազգին»։

ԿՐԹԱԿԱՆ ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆը կու գար կարեւոր պէտք մը լցնելու մեր Ազգային վարժարանաց մէջ, օրինաւոր մեթոտով եւ հրահանգիչ կերպով Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ վարդապետութիւնն ուսուցանելով Հայ պատանեաց։ Ուստի և Ազգ. Վարչութիւնն թէ 1876ին և թէ 1886ին հրամայեց որ զարգացեալ դասուց համար կրօնագիտութեան դասագիրք ըլլայ ԿՐԹԱԿԱՆ ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆՆ Տ. Խորէն Ս. Արքեպիսկոպոսի Նար Պէյ։

Հասարակութիւնն եւս քաջ գնահատեց այս պատուական դասագիրքը, որով ստիպուեցանք նոր տպագրութեան մը ձեռնարկել։ Բայց պարտք համարեցինք նախապէս դիմել Գեր. Հեղինակին, խնդրելով որ աչքէ անցընէ իւր երկասիրութիւնն, և հարկ դատած փոփոխութիւններն ընէ։ «Քաջուսումն Հեղինակը», մեր խնդիրն ընդունելով, ըրաւ կարեւոր բարեփոխումներ, ինչպէս պիտի տեսնուի, եթէ մեր նոր տպագրութիւնը բաղդատուի առաջնոյն հետ։

Մանաւորապէս՝ Ա. մասին ԺԴ. Դասն (Աստուածաշունչ Ս. Գիրք) և Ի. Դասն (Եկեղեցի) զգալի փոփոխութիւններ կրած են։

Բաց աստի՝ աւելցուած են երկու Դասեր, ԻԴ. Արեւելեան և Արեւմտեան Եկեղեցիք և Բողոքականութիւն։ ԻԵ. Հայաստանեայց Եկեղեցի։ Սոյն երկու կարեւոր Դասերը կամ գլուխներն՝ յայտնի է թէ ո՛րչափ օգտակարութիւն ունին ուսանողաց համար, Քրիստոնէական եկեղեցիներու վրայ գաղափար ունենալու համար, և ի մասնաւորի՝ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ սրբութիւնն և նշանակութիւնն ըմբռնելու համար։

Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք և արդի Կրօնական Ժողովն Ազգ. Կեդր. Վարչութեան, նոր քննութեամբ հրամայեցին որ վերստին տպագրութեամբ ի լոյս ելնէ ԿՐԹԱԿԱՆ ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆՆ, և տրուի «յուսումն [illegible] մանկանց Եկեղեցւոյ»։

Մեր նոր տպագրութիւնը թէեւ առաջինէն երրորդ մասամբ աւելի ճոխ է, և նշանաւոր բարեփոխութեամբք զարդարուած, բայց գնոյն վրայ մեծ փոփոխութիւն մը չուզեցինք ընել, ըստ փափաքանաց Գեր. Հեղինակին, որպէս զի ԿՐԹԱԿԱՆ ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆՆ դիւրամատոյց լինի ոչ միայն ուսանողաց, այլ և Հայ ընտանեաց, որոց հաւատոյ, կրօնական և բարոյական կրթութեան համար յօրինուած այս հրահանգիչ դասագիրքը՝ տարակոյս չունինք որ միշտ պիտի օգտակար ըլլայ, և Գեր. Հեղինակին երկասիրութիւնը պիտի միշտ գնահատուի արժանապէս, ընտիր մեթոտին ու կրօնական և բարոյական պարունց ուսուցմամբն և Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ անսխալ վարդապետութեամբը։

Հրատարակիչ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ
[illegible] խան, [illegible]
Կ. Պոլիս

28 փետրուար 1888
Կ. Պոլիս

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ

Սոյն վիճակահանութեան 109 երորդը պիտի քաշուի յառաջիկայ մարտ 19 ին — ըստ Եւր. մարտ 31 ին։

550 թիւեր պիտի շահին։

Այս անգամ առաջին պարգեւն է՝ **600,000**, երկրորդը **60,000** ֆրանք։ Ասոնցմէ զատ 48 ուրիշ թիւեր եւս այլ և այլ մեծ պարգեւներ, իսկ մնացեալ 500 թիւերը 400 ական ֆրանք պիտի շահին։

Առ այս կայս. կառավարութեան մասնաւոր հրամանագրով արտօնութիւն ստացած ենք բաղդատոմսեր հանելու ի վաճառ։ Տոմսերը պատրաստ են, որք Սակարանի տնօրէնութեան կողմէ կնքուած եւ դրոշմուած են։

Շահելի գումարին ամբողջն ստանալու իրաւունք ունեցող բաղդատոմսին գինն է 7 1/2, կէսինը 5 և մէկ քառորդինը 3 դահեկան։ Ինչպէս նաեւ 5 տարբեր տարբեր թիւեր միասին 10, և 10 ը տարբեր տարբեր թիւեր միասին 20 դահեկան, որք նոյնպէս միայն մէկ քառորդն ստանալու իրաւունք ունին։

Համպուրկի եւ Սաքսոնիայի ու Պրունսվիքի յառաջիկայ վիճակահանութեանց տոմսեր եւս պատրաստ են։ Գաւառներէն հնչուն դրամի տեղ նամակի թուղթ ալ կ'ընդունուի։ Դիմել Ղալաթիա կամուրջին գլուխը թիւ 33։

1611 ՏԻԳՐԱՆ Մ. ԱՐԾՆԵԱՆ

ԼՈՒԾՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԹԱՆՋՔ

ԼՈՒԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

Անտարակոյս կը բուժէն քանի մը օրուան մէջ Աքէյիի Դեղահատները։

Աքէյիի դեղահատներն [illegible]

Աքէյիի դեղահատներն ընդունուած են նշանաւոր բժիշկներէ և շատ հիւանդանոցներու մէջ։

Աքէյիի դեղահատներուն [illegible] բժշկական [illegible] և Թուրքիոյ քաղաքային բժշկական խորհրդին [illegible] Աքէյիի այդ դեղահատները պատրաստելու և վաճառելու իրաւունք։

Տուփին գինն է 2·25 ֆրանք (10 ղրուշ)։

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է [illegible]

1551 6—26

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Ի ՄԱՐՍԻԼԻԱ

[illegible]

1250 24—25

ՄԻ ԳՆԷՔ
ՁԵՐ ՀԱՆԴԵՐՁՆԵՐՆ
Առանց նախապէս այցելելու
Օ ԳՐՈՒԱՍԱՆ
AU CROISSANT
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
94, [illegible] 94,
[illegible] դիմաց։
[illegible]
ՀԱՆԴԵՐՁՆԵՐՈՒ
[illegible]
[illegible]
45 ֆրանքէն սկսեալ
[illegible]
45 ֆրանքէն սկսեալ
[illegible]
45 ֆրանքէն սկսեալ
[illegible]
15 ֆրանքէն մինչեւ 5 օսմ. ոսկի։
1506

[illegible]
776

ԻԼԱՆ

ՇԷՀԻՐ ԷՄԱՆԷԹԻ

[illegible]

2 մարտ 304 1476

ԻԼԱՆ

[illegible]

[illegible]

3 մարտ 1888

1598 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸՐ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Ինչաաթը աւքերիյէ լաղըմէսի իչիւն պին իւչ եիւզ տէօրթ սէնէսի մարտըն-տան շուպաթը կայէսինէ գատար միւպայեա օլունաճագ ճամ վէ ճամ վազիյէսի գօնթրաթօյա բաղլը օլունմագ իւզրէ մէվգըյի միւնագասայա գօնուլուպ մարթըն տօգուզընճը չարշէնպիհ կիւնի գարարը գաթիսի վէ իրթէսի կիւնի եիւզտէ պէշ թէնզիլաթը իճրա օլունաճաղընտան թալիպ օլանլարըն խիթիրքեամ վէ ինչաաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 3 1577

2 մարթ 1304 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸՐ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Գաբանը տագիգ ֆապրիգասը իչիւն միւպայեա օլունաճագ մատէն եաղընըն չէրաիթ վէ ֆիյաթը մալիւմէսի իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իչպու մարտը րումինին սէքիզինճի սալը կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն վէ իրթէսի կիւնիւ տախի թէգարրիւր իտէճէք ֆիյաթլարընտան եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան, իթաալնա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասկէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

1 մարտ 304 1575

Նօ. 1 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸՐ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Նիզամիյէ Թաճնիյէ իտարէսի իլէ շաիր անպարը իչիւն միւպայեա օլունաճագ օլան ալթմըշ պին քիլը ճէտիտ պուղտայ իլէ իքի միլիոն տէօրթ եիւզ պին գըյէի ճէտիտ արբանըն իչպու մարտը րումինին պէշինճի ճումա իրթէսի կիւնիւ պիլ միւնագասա գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն վէ իրթէսի կիւնիւ տախի թէգարրիւր իտէճէք ֆիյաթլարընտան եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան, իթայէ թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասկէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

1 մարտ 304 1576

Նօ. 2 3—3

ՄԻ ԳՆԷՔ

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅ ՄԸ

ԱՌԱՆՑ ՆԱԽԱՊԷՍ ՏԵՍՆԵԼՈՒ

ՍԻՆԿԷՐ

Ամերիկեան գործարանի մթերանոցներն
Ի ՂԱԼԱԹԻԱ, Եւրոպէք Գալտըրըմ,
120

Քարաքէօյի աղբիւրին դէմ.
Ի ԲԵՐԱ, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դէմ.
Ի ՊՈԼԻՍ, Մահմուտ փաշա, 90

Ուրիշ ամեն տեղ՝ «Սինկէր»ի կարի մեքենային «կեղծերը» միայն պիտի գտնէք։

ՎՃԱՐՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ
(Շաբաթական) 1135

VICHY

Վ Ի Շ Ի

Ֆրանսա (գաւառ Ալիէի)

ԿԱԼՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Վարչութիւն՝ Փարիզ, 8, Պուլվար Մոնմարթր

PASTILLES DIGESTIVES.—Այս շաքարները Վիշիի մէջ պատրաստուած են Ջերմուկներէն ելած աղով, ախորժահամ են և ապահով դարման մ'են դիւրամարսութեան դէմ։

SELS de VICHY pour BAINS.—Այն անձանց համար որք չեն կրնար Վիշի երթալ։ Կեղծէն զգուշանալու համար, սոյն դեղերու և շիշերու վրայ պահանջել ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ դրոշմը։ Կը գտնուի Պոլսոյ բոլոր դեղագործաց քով։ 668

ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ

ԲԱՌՏԻՆԱ (Գորսիքա), Բնական հանքաջուր երկաթախառն, թթուային, կազային. ամենազդու դարման ընդդէմ արեան տկարութեան, դեղնութեան, տենդի, ստամոքսի ցաւերու, եւ արեան նուազութենէն յառաջ եկած ամեն հիւանդութեանց

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՈԼՈՐ ՋՈՒՐԵՐԷՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑ։

Հանքին տէրն է Ֆ. Մոլինարի, 2, Պոմօ փողոց, Մարսիլիա։ Կ. Պոլսոյ մէջ գործակալք են ԳԱՌԱՎԻԱ եւ ԲԵՌԴԻՔԻԴԻ, Ատա խան, 4, Մաքսի փողոց, Ղալաթիա։ Կը ծախուի գլխաւոր դեղարանց մէջ։

621

BIÈRE, BIRRA, BIER

1887 դեկտեմբեր 31 ին վերջացուցած լինելով իմ պայմանագիրս Գրաձի Ֆր. Շրայնըր և Սօհնէ գարեջրի գործարանին հետ, 1888 յունվար 1էն սկսեալ Կ. Պոլսոյ հրապարակին եւ շրջակայից համար ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ անուանուեցայ։

Bruder Reininghaus Graz-Steinfeld

ԳԱՐԵՋՐԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ

Այսուհետեւ, ըստ առաջնոյն իմ մթերանոցներս լի պիտի լինին Ստէնֆիլտի գերազանց եւ ճշմարիտ գարեջրով, թէ՛ շիշով եւ թէ՛ տակառով, որ համբաւաւոր գարեջուրներէն մին է։

Արդարեւ։ Աւստրի-Հունգարիոյ գարեջրի գործատանց մէջ Պ. Պ. Րինինկհաուզ եղբարք կը բռնեն առաջին կարգը։ Ստէնֆէլտի գարեջուրն անցեալ տարի, արտածման ամենէն բարձր թիւն ունեցած է 45950 հեկթոլիտրով, գերազանցելով իր բոլոր մրցակիցներն առանց բացառութեան։

ՄՕՐԻՋԻՕ ՖՐԱՆՔԼ

Գրասենեակ. Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, Վիգալիս խան,
Մթերանոց. Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, Եէնիկ խանի կից։
Մասնաճիւղ. Ս. Տ. Ալագարի, եւ Պ. Պ. Ֆոկիի քով, Ղալաթիա։
Հրապարակին վրայ գործակալ Պ. Ա. Տալէճճիօ։ 1512 21—25

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԴԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԼԵՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային Թղթատարատան վրայի յարկը

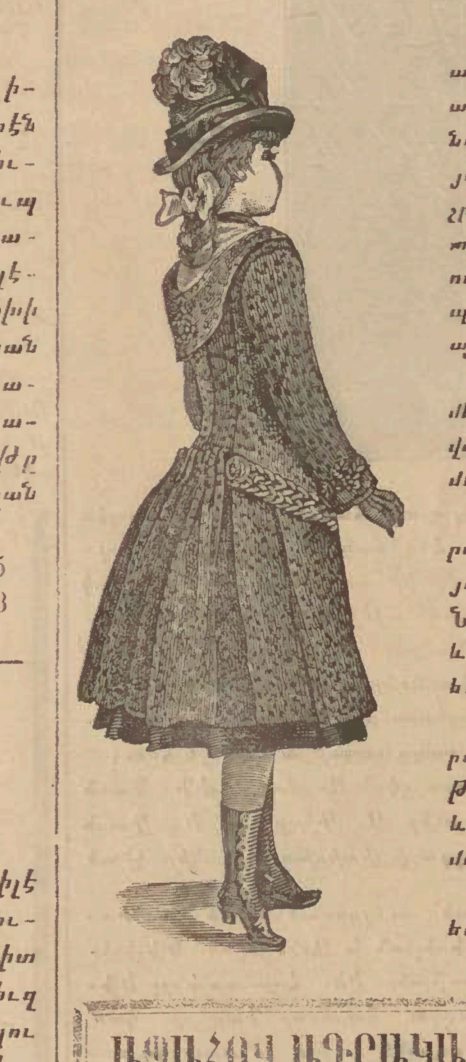

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, քոսէններ, օծտի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, Թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիայէն, Իտալիայէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ Թղթատարական դրոշմով ղրկուի։

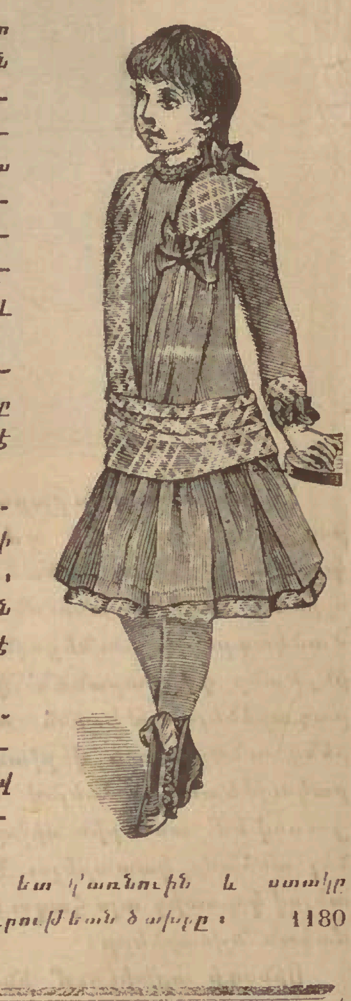

Չը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և ստակը ետ կը տրուի զեղչելով փոխադրութեան ծախքը։ 1180

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ի ՀԱՄՊՈՒՐԿ

Ընդհանուր գործակատար ՀԷՐՄ. ՀԷԼՖԻՆԿ
Կալաթա, Քարանթինա փողոց, Թիւ 9

Լ Ա Թ Ր Ա Ն Ս Ա Թ Լ Ա Ն Թ Ի Ք

ՇԱՀԱՒԷՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ԿԱՊԱՀՈՎԱԳՐԷ
ՏՈՒՆԵՐ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ, ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ՇԱՐԺԱԿԱՆ
ԳՈՅՔ ԵՒ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊՐԱՆՔ
566

ԳՈՒԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ԲՈՒԼԱՅԸՆՍ

Մօվսլին ապահովագրութիւն։ —Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Վ. Ուիլթոլ, Ուիլթոլ խան Պահչէ-գաբու Պոլիս. կամ Ղալաթիա Մերթէպանի փողոց Իզզէթ բաշա խան Թիւ 6։ 686

ՄՈՐԹԻ ՀԱՄԱՐ ԲՈՄԱՏԱ

Պատրաստեալ Պ. Մուլէնէ

Այս բոմատան կը բժշկէ ԱՑՏՈՒՑՆԵՐԸ, ՆՇԱՆՆԵՐԸ, ԱՌՔԵՐԸ, ՎԷՐՔԵՐԸ, ԱՐԻՒՆԵՐԹՈՒԹԻՒԸ, ինչպէս նաեւ մորթին բոլոր հիւանդութիւնքը։ Կը կասեցնէ մազերուն, յօնքերուն թափիլն և կու ժողվցնէ զանոնք։

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՔ.—Պարոն, Ձեր բոմատան շուտով բուժեց զիս մորթի ըռկէն որ կը ծածկէր բոլոր ճակատս եւ աչքերս վարի մասն եւ քիթս (ՏԻՒՍԻԻ, Ոստիկանութեան մասնաւոր պատուիրակ ի Բորթիւս, Բիւէնէ Օսիանդալ)—Պարոն. Դուք ամբողջովին բուժեցիք զիս մորթի անտանելի հիւանդութենէս, որով կը տառապէի չորս տարիէ ի վեր, (ՄԸՆԱՌ, քարտուղար ի Սիւմէն-Կառա)

Կ. Պոլսոյ մէջ ընդհանուր կեդրոնատեղին է Ալիքեան դեղարանը, դեղագործ, դեղավաճառ ի Պոլիս. կը գտնուի նաեւ գլխաւոր դեղարանց մէջ։

1519 7—13

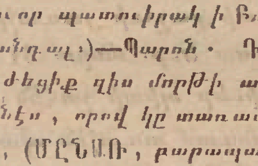

ԲԱԲԱԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրփուլի, Մանչեսթըրի և Օտեսայի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պլէզ
Արմենիա	2,500	Ռօճըրս
Արքատիա	2,500	Գրուիքշանք
Լագոնիա	3,500	Ռոպինս
Մասսիլիա	3,500	Մարշ
Բուլկարիա	2,800	Ֆօթըրկիլ

Ընկերութիւնն սրբնաւոր գներով փոխառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ
Գործակալք
1588

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ մէջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	2,000	Լեպանտօ	4,500
Անճելօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարտելլօ	2,500
Գասսանտօ	3,500	Միլօ	2,000
Գօլօրատօ	2,200	Ներօ	2,000
Գրատօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրօ	2,600	Օրլանտօ	2,000
Գալիլէօ	2,500	Օրֆանօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օտտօ	2,000
Գատօ	2,000	Բալմիրա	1,200
Գօնկօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բաուկէ	1,700
Տօմինօ	1,800	Բլաթօ	2,800
Էլտօրատօ	2,800	Րիալթօ	4,400
Էրաթօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալգօն	800	Ռօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Ռօմանօ	3,500
Ֆլամինկօ	1,600	Ռօմէօ	3,500
Կալիլէօ	3,500	Սալէրնօ	4,000
Կիթանօ	2,200	Սափֆօ	2,000
Կէզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօթօ	2,200	Սօրէնթօ	4,300
Հանպէօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,600
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէր	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիւնօ	2,300	Թօրօնթօ	3,600
Քէլփօ	2,900	Ւէնտօ	1600
Քօլփինօ	2,200	Ձէպրա	3,000
Լէօ	2,900	Ձէրօ	41,0

Մարինօ շոգենաւը, Նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն, եւ Անվէրսէն աստ հասած պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

Պօրթօ շոգենաւը, Նաւապետ Տէնիսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն աստ կ'սպասուի ամսոյս 18ին։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւններ ընծայուած են։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
Ֆ. ՀԻԼՑ ԵՒ ՈՐԴԻ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ
1601 խան Ղալաթիա

L'AVENIR DES FAMILLES Լ'ԱՎԸՆԻՌ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ

ԸՆՏԱՆԵԱՑ ԱՊԱԳԱՅՆ

Ապահովագրական փոխադարձ Ընկերութիւն՝ Դրամագլխոց վերակազմութեան համար 1880 ին կազմեալ՝ ի Լիոն նոտար Միգիֆիօ տը Պէլէռի առաջքն պայմանագրով

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է 61, Ռէբիւպլիք փողոց, 61—Լիոն (Ֆրանսա)

Ապահովագրեալ դրամագլուխք 55 միլիոն ֆրանք

Մինչեւ ցայսօր եղած վճարմունք են, 1,000,000 ֆրանք

Տարին չորս վիճակահանութիւն՝ Յունվար, Ապրիլ, Յուլիս և Հոկտեմբեր

Վարչական խորհուրդ. Պ. ՇԻՎԼԷՌ, բժիշկ ի Լիոն, Նախագահ.
Պ. ԱԼԼԷՌ, Նախկին տնօրէն, հիմնադիր ընկերութեան, ի Լիոն.
ՕՏԻՖՌԻԷ, Նախկին շահապ չորրորդ շրջանակի ի Լիոն.
ՊՈՄ, հաստատատէր ի Լիոն. ԳԻԼԷՍԱՔ կալուածատէր ի Լիոն. ՄԱՌԴԷԼ կալուածատէր ի Լիոն. ՌՈԹ, հաստատատէր ի Լիոն. ԺԷՆԷՆ, ի Լիոն Մ. Ժ. ԳԱՃԷՆ, հաշուակալ ի Լիոն, հաշուեքննիչ. Մ. ԱԼԼԷՌ, տեսուչ պատուիրակ, ընդհանուր տնօրէն։

Լ'ԱՎԸՆԻՌ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեան, արագ զարգացում մ'ունեցած է։ Իւր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերակազմել դրամագլուխն, կանխավճարներու հաւանականութեամբ։—Մուրհակներ կուտայ թէ՛ ի փոխարէն միակ վճարի մը և թէ ամսական համեստ վճարներու (կարելի է ստորագրուիլ ամսական մինչեւ մէկ ֆրանքէ սկսեալ)։ Ապահովագրեալներ ունինք որոնք մէկ ֆրանք մը վճարած էին և երկու հարիւր ֆրանք ստացած են։

Վճարմունք կը կատարուին վիճակահանութեամբք, որք երեք ամիսն անգամ մը տեղի կ'ունենան ի կեդրոնատեղին ընկերութեան, ի ներկայութեան վարչական խորհրդին և շահակիցներու, հաշուական այնպիսի գործողութեամբք զորս ամեն մարդ կրնայ ստուգել։

Ընկերութեան գործառնութիւնները պէտք չէ շփոթել վիճակահանութեանց հետ ուր տոմսերը բնաւ արժէք չունին վիճակահանութենէն յետոյ։ Մեր մօտ, ընդհակառակն, ամենուն ալ վճարմունքն ապահովեալ է, քիչ մը կանուխ կամ քիչ մը ուշ, ըստ դիպուածի։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆՔ

Ընկերութեանս գործառնութիւնք բազմադիմի են, ինչպէս Շարժական արժէից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուսեալ դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, Երաշխաւորութիւնք և Գլխավճարք՝ փոխառութեանց և ձարտարարուեստից և վաճառականութեան մէջ գործածուած դրամագլխոց, Մանկանց համար Օժիտք, Հանգստեան ամսունկ ծերութեան համար, Ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամեն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։

Այս արդիւնքը ձեռք բերելու համար, Ընկերութիւնս հաստատած է զանազան սակագներ որոց վճարմունք տեղի կ'ունենան առաւել կամ նուազ մերձաւոր ժամանակաց մէջ, ըստ բաղձանաց ապահովագրելոյն։

ՍԱԿԱԳԻՆ Ա.

Ամսական 1 ֆրանք, որ վճարուի միայն 60 ամիս, իրաւունք կուտայ 1000 ֆրանքի մուրհակի մը 10 Թիւերով որոց ամենքն ալ հաւասարապէս կը մասնակցին ամեն բաշխման, մինչեւ ամբողջովին վճարումն 1000 ֆրանքին։ Մարդ կրնայ ստորագրուիլ այնչափ անգամ 1000 ֆրանքնոց մուրհակի որչափ ամսական վճարէ մէկ ֆրանքնոց։

5 ֆրանքի ամսական բաժ մը, որ 60 ամիս վճարուի, իրաւունք կուտայ, ըստ ընտրութեան ստորագրողին, 5000 ֆրանքի՝ ընկերութեան արժեթղթի մը, կամ միմիայն 3000 ֆրանքի և 1 իւր քաղաքի պարտաթղթի մը, որք կը մասնակցին ամեն վիճակահանութեանց և պարգեւներուն, մինչեւ անգամ 50,000 ֆրանքի բաժնին։

Ի փոխարէն ամսական հինգ ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի, ըստ իւր ընտրութեան

1. 500 ֆրանքի, առանձնաշնորհեալ մուրհակ տոկոսներով որք տարուէ տարի կ'աւելնան մինչեւ ցվճարումն, կամ
2. 5000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա., կամ վերջապէս
3. 1000 ֆրանքի, հիմնադրի մուրհակի մէկ տասներորդով.

Ծան. Անցեալ տարեշրջանին մէջ հիմնադրի Մուրհակներն ստացան 80 ֆրանք շահաբաժին, և ներկայ տարեշրջանին մէջ, շահաբաժինը պիտի լինի 100 ֆրանք մէն մի թուղթի վրայ։

Ի փոխարէն ամսական 8 ֆրանքի, ստորագրողն ըստ իւր ընտրութեան իրաւունք ունի

3000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և առանձնաշնորհեալ Մուրհակի մը՝ 500 ֆրանքէն վճարելի, և տալով տոկոսներ որք երթալով կ'աճին մինչեւ վճարման օրը։

Ծան. Կը մնայ միայն ի վճարել 1921 առանձնաշնորհեալ մուրհակ.

Ի փոխարէն ամսական 10 ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի ըստ իւր ընտրութեան.

3000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և Պարտաթղթի մը, կամ 1877ի Գուէտի ֆոնսիէէն, կամ 1871ի Վիլ տը Բառիէն, կամ Վիլ տը Մառսէյլէն. (այս երեք արժեթուղթք վճարելի են 400 ֆրանքէն) կամ 1883ի Օպլիկասիօն ֆոնսիէռէ մը՝ 500 ֆրանքնոց, կամ վերջապէս

5000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և Բանամայի պարտաթղթի մը, շրջաբերութիւն 1883ի.

Վերջապէս, ի փոխարէն ամսական 12 ֆրանքի, ստորագրողն ըստ իւր ընտրութեան իրաւունք ունի.

3000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. ինչպէս նաեւ 1879ի ֆոնսիէռ կամ Գոմիւնալ Օպլիկասիօնի մը, վճարելի 500 ֆրանքի, կամ վերջապէս Իւսդէքեռ Օպլիկասիօնի մը (Գրէտի ֆոնսիէէն հետ միացուած և 1000 ֆրանքէն վճարելի)։

ՍԱԿԱԳԻՆ Բ.

Այս սակագնոյն մէջ, Մուրհակներն 500 ֆրանքէն վճարելի են մէկ տարիէն առ առաւելն միայն 25 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կ'ունենան երեք ամիսն անգամ մը վիճակահանութեամբք։—Բաժիներն ամսական են և 2 ֆրանքի. առ առաւելն կը պահանջուին մինչեւ 15 տարի. կը դադրին երբ մուրհակը վաստկի վիճակահանութեան մէջ։

ՍԱԿԱԳԻՆ Գ.

Այս սակագնոյն մէջ, մուրհակք վճարելի են մէկ տարիէն առ առաւելն մինչեւ 12 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կ'ունենան ամեն տարի յունվարին, ապրիլին, յուլիսին և հոկտեմբերին. առաջին երեքն 100 ֆրանքէն և հոկտեմբերինն 500 ֆրանքէն։—Ամսական բաժինները 2 ֆրանքի են և միայն 50 ամիս վճարելի են։

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Լ'ԱՎԸՆԻՌ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ապահովագրական ընկերութիւն մ'է հաստատեալ ըստ հրամանագրոյն 1868 յունուար 22ի, և հետեւաբար կը գործէ ընդ հսկողութեամբ պետութեան։ Չեւի լինելով շահադիտման կամ առեւտրական ո և է գործէ, ո և է վտանգի ենթակայ չէ։

Իւր գանձած դրամը ընկերութիւնը կը գործածէ Պետական Արժեթղթոց, Գանձոց Թուղթերու կամ Պետութեան, քաղաքաց և նահանգաց երաշխաւորութիւնը կրող Թուղթերու. այս գումարը բաւական է ապահովելու համար իւր շրջաբերութեան հանած բոլոր մուրհակներուն վճարումն, այնպէս որ մէն մի ստորագրող բոլորովին ապահով է ստանալու իւր ապահովագրութեանց ամբողջ գումարը։

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պեարոս էֆ. Ամպարճեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40, Պահչէ-Գաբու, Պոլիս։ 1081

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

„ՏՕՅՉԸՐ ԼՕՅՏ"

Ի ՊԵՌԼԻՆ

Շահաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ ամեն տեսակ ապրանք, դրամածրարք եայլն, շոգենաւով եւ առագաստանաւով ուղարկուած։

Ընդհանուր գործակալ Կ. Պոլսոյ
ՏԻՐԱՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆ
791 Թիւ 1 Հավուզլու խան, Պոլիս

ՔՕԱՆ ՏԱՐՈՒԱՆ ԾԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

ԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀՐԱՇԱԼԻ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ ՋԻԹԼԻԻ

(ՄԵՐՁ Ի ՊՐՈՒՍԱ)

[illegible]

1304 Սէֆէր 11 Թուական կայսերական խրատէով արտօնեալ—Վարձատրեալ Բարիզի, Վիէննայի, Լոնտոնի, Ֆիլատէլֆիայի, Անվէրսի, Ֆրանքֆորդի ցուցահանդէսներէն։

Ջիթլիի ջուրն, որ Արեւմուտքէն եկող համանման հանքաջուրերէն գերազանց է, շիշերու մէջ կը դրուի ընդ հսկողութեամբ Տր. Արիկեանի, պատուիրակ ի դիմաց առեւտրական Վսեմ. Նախարարին։ Մէն մի եղէւէր կրելու է քննիչ բժիշկին ստորագրութիւնը։ Հասարակութիւնը մերժելու է այն ամեն շիշերն որք չեն կրեր Պետութեան այս երաշխաւորութիւնը։

Այս հանքաջուրին յաջողութիւնն ապահովեալ է մարսողական խողովակին և լեարդին հիւանդութեանց մէջ, աւազախտի եւ յօդացաւի մէջ, շաքարախտի և փամփշտային խօթութեանց մէջ։

Ջիթլի շատ ախորժահամ հանքաջուր մ'է, սեղանի համար պատուական ջուր մ'է եւ շատ օգտակար է այն պարագային յորում ջուրերը վարակեալ են համաճարակ հիւանդութեանց ատեն։ Իրենց առողջութեան նախանձախնդիր անձինք ջրջեղջներու, Պէնտէրու եւ այլ ջուրերէն նախամեծար պիտի համարին Ջիթլին։

Ջիթլին կը դիւրացնէ մարսողութիւնն և կը կանոնաւորէ միւս բոլոր պաշտօնները։ Շատ օգտակար է նաեւ այն պարագային երբ ծծկեր մանուկները կաթէ կըտրելու է։

Ջիթլիի ջուրը շաբաթն երկու անգամ կը զրկուի աղբիւրէն, այնպէս որ կարելի է վստահ լինել թարմ վիճակի մէջ գտնել զայն ի մթերանոցս։

Կ. Պոլսոյ մէջ կը ծախուի ի կեդրոնական [illegible] դեղարան.—Թէրապիա, Սամա Սրօնօրուլօ.—Պէյիւքտէրէ, Սողիրօքի Քէօխարիտ, վաճառական.—Գատը գիւղ, դեղարան Լէօնիտա Անթիբա.—Իւսկիւտար, Ստավրօքի Նուրլօրուլօ, դեղագործ։

Պարապ շիշերը ետ կ'առնուին։

1054

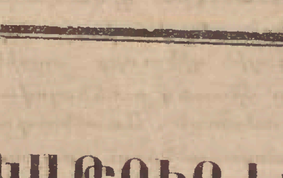

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի և Բաթումի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Կոլ որ մարտ 7ին Մարսիլիայէն և մարտ 14ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մէնզէլէ որ պիտի մեկնի մարտ 19ին։

Ուղղակի և արագ տոմսակներ

Նաւողչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈԹԷ ԸՆԳՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ
1606 Մոմհանէ փողոց, Թիւ 14

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ 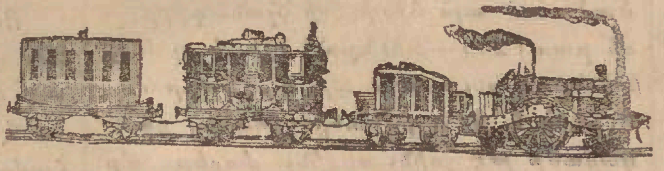 ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1887, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	4	6	8	10	2	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42					
	Առաւօտ											Իրիկուն														
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 15	6 49	7 17	7 45	8 15	8 41	9 10	10 11	10 37	11 10	11 38	1 49	2 17	2 50	3 46	4 14	4 47	5 16	5 49	6 18	6 44	...	...	...	...	...
Գում—գաբու	6 27	6 58	7 26	7 54	8 26	8 50	9 19	10 20	10 46	11 19	11 47	1 58	2 26	2 59	3 55	4 23	4 56	5 25	5 58	6 27	6 53	...	...	...	...	...
Եէնի—գաբու	6 32	7 2	7 30	7 58	...	8 54	9 23	10 24	10 50	11 23	11 51	2 2	2 30	3 3	3 59	4 27	5	5 29	6 2	6 31	6 57	...	...	...	...	...
Տավուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 39	7 8	7 36	8 4	...	9	9 29	10 30	10 56	11 29	11 57	2 8	2 36	3 9	4 5	4 33	5 6	5 35	6 8	6 37	7 3	...	...	...	...	...
Եէտի—գուլէ	6 44	7 12	7 40	8 9	8 37	9 4	9 32	10 34	10 59	11 33	12	2 12	2 39	3 13	4 9	4 36	5 11	5 38	6 13	6 40	7 8	...	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 57	7 24	7 51	8 21	8 52	9 16	...	10 46	...	11 45	...	2 24	...	3 24	4 21	..	5 23	...	6 25	...	7 20	...	...	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	...	7 33	...	8 30	9 4	9 25	...	10 55	...	11 55	...	2 33	...	...	4 30	...	5 32	...	6 35	...	7 29	...	...	...	...	...
Քիւչիւք Չէք	...	...	...	...	9 14	...	...	...	...	12 3	...	...	...	...	...	...	...	...	6 43	...	...	...	...	...	...	...
....	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	1	41					
	Առաւօտ										Իրիկուն															
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք	...	6 40	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 40	...	...	...	...	...	...	...	6 2	...	...	...	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	6 20	6 49	...	7 45	...	8 40	...	9 43	...	11 10	...	1 49	...	2 50	...	...	4 47	...	5 49	6 13	...	...	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 31	6 59	7 27	7 55	8 23	8 51	...	9 53	...	11 20	...	1 59	...	3	3 56	...	4 57	...	5 59	6 27	...	...	...	...	...	...
Եէտի—գուլէ	6 43	7 11	7 39	8 8	8 35	9 4	9 38	10 5	11 4	11 32	1 27	2 11	2 44	3 12	4 8	4 41	5 10	5 43	6 12	6 42	7 6	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 47	7 15	7 43	8 12	8 39	9 8	9 42	10 9	11 8	11 36	1 31	2 15	2 48	3 16	4 12	4 45	5 14	5 47	6 16	...	7 10	...	...	...	...	...
Տավուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի—գաբու	6 53	7 21	7 49	8 18	8 45	9 14	9 48	10 15	11 14	11 42	1 37	2 21	2 54	3 22	4 18	4 51	5 20	5 53	6 22	...	7 16	...	...	...	...	...
Գում—գաբու	6 57	7 25	7 53	8 23	8 49	9 18	9 52	10 19	11 18	11 46	1 41	2 25	2 58	3 26	4 22	4 55	5 24	5 57	6 26	6 52	7 20	...	...	...	...	...
Կ. Պոլիս	7 5	7 33	8 1	8 31	8 57	9 26	10	10 27	11 26	11 54	1 49	2 33	3 6	3 34	4 30	5 3	5 32	6 5	6 34	7	7 28	...	...	...	...	...
....	...	...	...	—	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրի գիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ միայն Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վագոններ. միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. կարգի վագոններ։ 576